

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

A B C

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego red. Roman Fengler, wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 353 P

Poznań, piątek dnia 4 sierpnia 1933

Rok XXVIII

Poznań, 3 sierpnia.

Bez złudzeń

W związku z zamiarami klubu B. B., by ponownie ożywić zamierającą dyskusję na temat konstytucyjny, ukazały się wiadomości o bliskim jakoby zapoczątkowaniu kursu „zgody wewnętrznej”. Nie zabieraliśmy dotychczas na ten temat głosu, gdyż, biorąc pod uwagę obecne stosunki w kraju, trudno traktować poważnie tego rodzaju wersje.

Szczególnie obóz narodowy patrzeć musi z dużą trzeźwością na to, co się w kraju dzieje. Należy sobie jasno zdać sprawę, że w obozie „sanacyjnym” wzięły górę czynniki, które już nie ze względów personalnych, czy historycznych, ale wprost zasadniczych są wrogami samej ideologii narodowej. Wypowiadają się one nie tylko przeciw obozowi narodowemu, ale przeciw światopoglądowi narodowemu.

Przemiana jest radykalna, jeżeli się zważy, że jeszcze niedawno największe wzięcie w „sanacji” miała teza, że prawdziwymi nacjonalistami w Polsce są... piłsudczycy. Tezę tę rozwijano na łamach „Gazety Polskiej”, a różni przywódcy „sanacji” powoływali się nawet na wskazania programowe Obozu Wielkiej Polski, by wykazywać, że „sanacja” do nich się stosuje oraz że nie zwalczają ideologii narodowej (z wyjątkiem sprawy żydowskiej), lecz tylko obóz narodowy. Nieraz się wydawało, że polityka „sanacyjna” zmierza do zawładnięcia ideologią narodową, że chce ją odebrać obozowi narodowemu, by zatracił on rację bytu.

Od pewnego czasu, a zwłaszcza od chwili objęcia władzy przez p. Jędrzejewicza, powiłał inny kurs. Wypowiedziano walkę ideologii narodowej. Nie wolno już w „sanacji” przyznawać się do nacjonalizmu. Trzeba wierzyć w ideologię „państwową”, którą w ostatnich czasach starano się rozwinąć i uzasadnić, by nadać jej jaką taką treść. Z treści tej okazało się jednak szybko, że celem teoretyków ideologii państwowej jest państwo beznarodowe, czy narodowościowe, oraz państwo świeckie, według wszelkich wzorów francuskiego jakobinizmu. Jednocześnie wzmożła się na wszystkich odcinkach kampanja antyklerykalna, wolnomyślna, a nawet żydofilska. Stałiśmy się świadkami reakcji starego przedwojennego radykalizmu, tracącego już mocno myśzką, lecz chcącego się na gwałt ratować przed zalewem nowoczesnego prądu narodowego. Ostrza tej kampanji, której wyrazicielem stał się najbardziej dziś miarodajny warszawski, radykalny „Kurjer Poranny”, zwrócił się z jednej strony przeciw duchowieństwu, a z drugiej przeciw ideologii narodowej.

Czy można zatem wobec takich tendencji wysuwać hasła „zgody wewnętrznej”. Obóz narodowy swojej ideologii się nie wyrzeknie, a poza tem jest ona dziś tak żywotna, tak aktualna i to nie tylko u nas, że nie zabraknie ludzi, walczących o miejsce dla niej w Polsce.

Inna rzecz, że może być próbowana zgoda w innym kierunku. Neoradykalizm „sanacyjny” niczem w grun-

Elektryfikacja kolei w Polsce

Podpisanie umowy polsko-angielskiej w sprawie elektryfikacji warszawskiego węzła kolejowego

Londyn, 3. 8. (PAT). Wczoraj późnym wieczorem nastąpiło podpisanie kontraktu polsko-angielskiego w sprawie sfinansowania przez grupę angielską elektryfikacji warszawskiego węzła kolejowego.

W związku z tem udzielił wiceminister Koc korespondentowi PAT następujących wyjaśnień: Transakcja, która dziś została ostatecznie zawarta, jest owocem kilkuletnich, starannych przygotowań, tak w dziedzinie technicznej jak i finansowej. Sama elektryfikacja węzła warszawskiego była wypracowana oddawna. Był również swego czasu przygotowany kontrakt na sfinansowanie tych robót przy pomocy kapitału amerykańskiego, jednakże załamanie się rynku w Waszyngtonie w r. 1929 uniemożliwiło zrealizowanie tego projektu. Rozmowy z grupą angielską prowadzone były od 2 lat.

Jak to było już ogłoszone — mówił wicemin. Koc — po parafowaniu zasadniczych warunków, transakcja dotyczy ogólnej sumy 1.980.000 funtów

szt., z czego 900.000 funtów przeznaczonych są na zamówienia, które będą wykonane w Anglii a reszta, tj. 1.080.000 funt, zużyta zostanie w Polsce. Transza angielska obejmuje takie instalacje i maszyny elektryczne, które nie

mogą być wykonane w Polsce.

Elektryfikacja węzła warszawskiego będzie miała nie tylko znaczenie komunikacyjne, ale wpłynie dodatnio na stan zatrudnienia w naszym przemyśle i naszych sił roboczych.

Zbliżenie francusko-sowieckie solą w oku niemieckim

Berlin, 3. 8. (PAT). Omawiając na łamach „Boersen Ztg.” sytuację polityczną w Europie, prof. Gerland wskazuje na znaczne postępy w zbliżeniu między Francją a Sowietami. Rozwój w tym kierunku stanowi dalszy etap w akcji okrażenia Niemiec. Francji udało się zupełnie skłonić Rosję do zajęcia nowego frontu przez nawiązanie ścisłych stosunków ze wschodnimi i zachodnimi sojusznikami Francji. W podróży Herriota do Moskwy autor widzi groźną zapowiedź wskrzeszenia

dawnego przymierza rosyjsko-francuskiego, będącego celem dążeń francuskiego przemysłu wojennego. W tej sytuacji jedynym mocarstwem, które mogłoby pokrzyżować plany Francji, byłyby Włochy. Trudno przypuszczać — pisze autor artykułu — aby zmiana frontu rosyjskiego pozostała bez wpływu na dotychczasowe bliskie stosunki włosko-sowieckie. Wykluczone jest też — zdaniem jego — aby Włochy przyjaźnie były usposobione wobec idei wskrzeszenia dwuprzymierza francusko-rosyjskiego.

Otwarcie

IV międzynarodowego zlotu harcerstwa

Wspaniała postawa harcerzy polskich

Budapeszt, 3. 8. (PAT). Wczoraj rozpoczął się tu IV międzynarodowy zlot harcerski, w którym uczestniczą reprezentanci 48 organizacji harcerskich. Harcerstwo polskie jest po angielskim reprezentowane najliczniej. W godzinach porannych odprawione zostały na placu parad nabożeństwa w różnych wyznaniach, popołudniu zaś nastąpiło uroczyste otwarcie zlotu w obecności 50.000 widzów, członków rządu i korpusu dyplomatycznego.

Otwarcia dokonał regent Horthy i gen. Baden-Powell. W przemówieniu inau-

guracyjnym regent Węgier wyraził nadzieję, że jamboree przyczyni się do wzajemnego zrozumienia się narodów i współpracy pokojowej. Gen. Baden-Powell podkreślił, że widzi w harcerzach pracowników na dpokojem świata.

Po przemówieniach odbyła się defilada wszystkich organizacji. Polacy swą postawą i wyglądem wzbudziły powszechne zainteresowanie i sympatię. W szczególności wyróżniły się barwne grupy ludowe, góralska, krakowska, śląska i kaszubska.

Bezwzględna walka rządu Rzeszy z komunistami

Berlin, 3. 8. (PAT). Wczoraj został zraniony w Düsseldorfie przez komunistów komendant szturmówek Sprawcy napadu zbiegli. Wobec niemożności ujęcia sprawców policja polityczna poleciła aresztować jako zakładników 4 komunistów, mieszkających w pobliżu miejsca napadu.

Policja zapowiada, że podobne zarządzenia stosowane będą i w przyszłości i że w razie pojawienia się odezwo o treści podżegającej aresztowani zostaną byli przywódcy komunistów, którzy dotychczas nie są jeszcze osadzeni w obozach koncentracyjnych.

cie rzeczy nie różni się od radykalizmu lewicy, a zwłaszcza socjalistów. Socjalista Czapiński jest takim samym wolnomyślicielem, co „sanator” Rzymowski. „Robotnik” sprzecza się nie raz z „Kurjerem Porannym”, ale tylko o to, kto z nich jest szerszym radykałem, i kto skuteczniej pracuje w Polsce dla rozwoju radykalizmu, czy antyklerykalizmu.

Pamiętamy zresztą wszyscy, jak to p. Jędrzejewicz, jako minister oświaty, przy omawianiu w Sejmie ustawy „szkoły jednolitej”, ale nie rozumie, Klub Narodowy zwalcza jego projekt „szkoły jednolitej”, alenienie rozumie, czemu oponują przeciw niemu socjaliści, którzy zawsze opowiadali się narówni z lewicą francuską za tego rodzaju systemem szkolnictwa. Socjaliści istotnie z walki tej na gruncie par-

lamentarnym wycofali się. Rzeczą znamioną jest również pewna propaganda, uprawiana wśród chłopów w Kongresówce, by, skoro chcą być koniecznie w opozycji, to niechby już raczej wstępowali do ludowców, byleby nie do obozu narodowego.

Patrzmy na te próby odrodzenia radykalizmu w Polsce ze spokojem. Nie wierzymy, aby mogły u nas rozwinąć się hasła zupełnie obce współczesnej epoce, nieznaające żadnego uzasadnienia w obecnych warunkach, przeciwstawiające się nowym i innym zupełnie prądom, które ogarniają powoli cały świat i znajdują szczególny oddźwięk w młodym pokoleniu. Naturalnego rozwoju wypadków nie nie zdola powstrzymać, ani tembardziej cofnąć.

Projekt konstytucyjny B. B.

Warszawa, 3. 8. (Tel. wł.). Na niedzielnym zjeździe Legionistów w przemówieniu swem prezes klubu B. B. W. R. Sławek przedstawił programowe zasady nowego projektu konstytucyjnego B. B. W. R. (w)

Kpt. Skarżyński w hołdzie bohaterom przestworza

Warszawa, 3. 8. (PAT). W dniu dzisiejszym o godz. 10.30 kap. pilot Skarżyński udał się na cmentarz Powązkowski, gdzie w obecności przedstawicieli lotnictwa i Aeroklubu R. P. złożył wieniec na grobie ś. p. maj. Idzikowskiego. Następnie kap. Skarżyński udał się na grób kap. Żwirki i inż. Wigury, gdzie również złożył wieniec.

Aresztowanie sędziego w Warszawie

Warszawa, 3. 8. (Tel. wł.). Duże poruszenie w sferach sądowych i towarzyskich stolicy wywołała wiadomość o aresztowaniu długoletniego sędziego grodzkiego, a ostatnio funkcjonariusza ministerjum skarbu Stanisława Lopatty. Pozostaje on pod zarzutem wzięcia łapówki pod pozorem, że wzamian podziela, na bieg sprawy sądowej. Lopatto został umieszczony w więzieniu przy ul. Dzielnej. (w)

„Nielojalność” sądów pruskich wobec szturmowców

Berlin, 3. 8. (PAT). Sekretarz stanu Freissler oświadczył na konferencji prasowej, że zdarzył się wypadek, że jeden z sądów pruskich odmówił wydania wyroku, dopóki wśród słuchaczy znajdować się będą szturmowcy. W związku z tą nieloyalnością sądu, zapowiedział Freissler, że przy najbliższej rozprawie przed tym sądem będzie brał udział naczelny prokurator pruski.

Wyroki śmierci, oświadczył Freissler, wykonywane będą w przyszłości przez ścięcie toporem, o ile Trybunał Rzeszy nie zażąda zastosowania innej kary. Gilotyna i miecz zostały w Prusach skasowane.

Wydatki budżetowe za pierwszy kwartał 1933-34 roku

Wydatki budżetowe państwa w początkowych trzech miesiącach nowego okresu budżetowego wyniosły kolejno:

w kwietniu	175,4 milj. zł.
w maju	166,3 milj. zł.
w czerwcu	156,3 milj. zł.
razem	498,0 milj. zł.

W porównaniu z rokiem ubiegłym 1932/3, kiedy miesięczne wydatki wynosiły przeciętnie 187 milionów, wysiłek oszczędnościowy jest napozór znaczny. Jeszcze lepiej wygląda on na tle budżetu na rok obecny, wynoszącego 2.458 milionów, czyli w stosunku kwartalnym przeszło 614 milionów. Redukcja wynosi około 20 proc. Gdyby w innych kwartałach wydatki utrzymały się na tym samym poziomie, to za cały rok nie przekroczyłyby one sumy 2 miliardów.

Jednak zarówno strona dochodowa budżetu kwartalnego, jak i bliższe zbadanie strony wydatkowej nie uprawniają do optymistycznych wniosków z dokonanych oszczędności. Dochody w pierwszym kwartale, którym poświęcimy osobne rozważania, wyniosły zaledwie 434 miliony. Mamy zatem dalszy deficyt w sumie 64 milionów, gdy w roku ubiegłym wyrażał się on za ten sam okres sumą 58 milionów.

Przechodząc do analizy strony wydatkowej, musimy przede wszystkim zaznaczyć, że podane wyżej cyfry odnoszą się do budżetu netto, t. zn. że nie zawierają one wydatków i dochodów przedsiębiorstw państwowych i monopolii, a tylko ich wpłaty do skarbu względnie dopłaty z niego. Gdy uwzględnimy, że budżety przedsiębiorstw i monopolii wynoszą około 2 miliardów, czyli tyle, co budżet administracji, i że przedsiębiorstwa państwowe przechodzą ostry kryzys zarówno w prywatnym, ratując się kredytami w rozmaitej formie, — to dojdziemy do wniosku, że cyfry budżetu netto nie dają właściwego obrazu gospodarki budżetowej państwa. W szczególności kolejki państwowe znajdują się w poważnych trudnościach i zacinają ciężar na ogólnym budżecie podobnie, jak w pierwszych latach naszej państwowości.

W dalszym ciągu należy przypom-

nieć, że w roku bieżącym wydatki budżetowe zostały optycznie zmniejszone przez utworzenie funduszu pracy, który ma własny 60-milionowy budżet, nie objęty ogólnymi wydatkami. Z tego powodu zmniejszenie w porównaniu z rokiem ubiegłym wydatków ministerstwa opieki społecznej o 10 milionów, a robót publicznych o 7 milionów (za kwartał) jest oszczędnością tylko pozorną.

Nie można również uważać za oszczędność zmniejszenia wydatków na spłatę długów państwowych. W pierwszym kwartale r. 1932/3 wydano na ten cel 55 milionów, a obecnie tylko 33 milj., gdy według budżetu powinny się wydać około 85 milionów. Tę „oszczędność” uzyskano głównie skutkiem niezapłacenia Stanom Zjednoczonym czerwcowej raty, wynoszącej 3.559.000 dolarów. Wobec stanowczego oświadczenia p. wiceministra Koca w Londynie, że Polska bezwarunkowo długi zagraniczne będzie płacić, oszczędność w tej pozycji budżetu musimy uważać tylko za chwilową i przypuszczać, że w następnych kwartałach wydatki na spłatę długów poważnie wzrosną.

Podobnie może być i z innymi częściami budżetu. Jeśli np. na renty inwalidzkie wydano w pierwszym kwartale r. 1932/3 przeszło 39 milionów, a obecnie tylko 26 milionów, to wobec ścisłych pod tym względem obliczeń przy układaniu budżetu nie mamy tu do czynienia z definitywną oszczędnością, a tylko z zaległościami, które będą musiały być pokryte w następnych miesiącach. Zaległości takie są i w innych działach budżetu.

Ogólny wniosek z przeprowadzonej — z konieczności tylko pobieżnie — analizy jest taki, że pomimo niewątpliwego wysiłku oszczędnościowego, pomimo skreślenia i odrzucania wielu wydatków, równowaga budżetu pozostaje nadal zachwiana.

Kuracja budżetu przyszła za późno. Gdyśmy do niej nawoływali przed 5 laty, wysmiewano nas jako defetystów i niepoprawnych „partyjników”. Rozszerzenie budżetu było wówczas działalnością „państwowotwórczą”. Dzisiaj jest nią spóźniona oszczędność. M. K.

Rumunów. Jest to wynik pobytu w Sybinie hitlerowskiego emisariusza Eberta, którego wysłano do Rumunii z Niemiec, aby tu zorganizował ruch hitlerowski, niewątpliwie skierowany przeciwko interesom całego narodu rumuńskiego.

Pod wpływem tego emisariusza niemieckiego ludność porzuciła dotychczasową politykę porozumienia i dała się nakłonić do akcji, godzącej wprost w autorytet państwa. Powstał ruch antyskarbowy. Hitlerowcy zdołali przekonać Niemców w Sybinie, że państwo nakłada na nich specjalne podatki. Ludność niemiecką nawołuje się do nieposłuszeństwa, co powoduje ciężkie konflikty. Rozszerza się dalej pogłoski, że na mocy ustawy o pragmatyce urzędniczej mają być wszyscy Niemcy usunięci z służby państwowej. Jest to zresztą nieprawda. Organizowany jest także systematycz-

ny bojkot kupców rumuńskich w okręgach niemieckich.

Oczywiście takie przejawy niemieckiego szowinizmu musiały wywołać reakcję ze strony rumuńskiej ludności. Gdyby Sasi pozostali obojętni wobec berlińskiej agitacji i kontynuowali dotychczasową rozważną politykę, zdanemu Rumunowi napewno nie przyszłoby na myśl podejmować walki z nimi. Teraz jednak sytuacja się zmieniła. Młodzież rumuńska, zorganizowana w towarzystwie kulturalno-oświatowym „Actiunea Romaneasca” reaguje nadzwyczaj czynnie na wybryki hitlerowców i doszło już do kilku starć.

Trudno obecnie przewidzieć dalszy rozwój wypadków. Jedno jest pewne: że władze rumuńskie zmuszone będą położyć kres agitacji hitlerowskiej na terytorjum rumuńskim.

Dr. J. K.

Po aresztowaniach w Kielcach

B. pośta red. Przybylskiego zwolniono z więzienia za kaucją

„Gazeta Warszawska” podaje:

Jak już donosiliśmy, w dn. 20 i 21 b. m. dokonano aresztowań wśród członków Stron. Narodowego w Kielcach. Oprócz b. pośta red. Henryka Przybylskiego i studenta Kazimierza Zarada, aresztowano: mgr. praw Napoleona Siemaszkę, studenta Al. Króla oraz kilku rzemieślników i handlowców. Poza tem aresztowano także kilku młodych ludzi, nie należących do Stron Nar. Wszystkich aresztowanych wydział śledczy p. p. „przekazał” sędziemu śledczemu, który wobec red. Przybylskiego zastosował kaucję w wysokości 1000 zł, zaś do czasu jej złożenia — areszt śledczy, pozostałych zwolnił. Taki był podobno wniosek prokuratora.

Jako powód aresztowań podano rzekome „organizowanie” „wystąpienia antyżydowskich” dn. 19 b. m. w Alei Karczówkowskiej. Polegały one na tem, że kilku młodych ludzi, wśród których mieli się znajdować i „strzelcy”, obito laskami dwóch Żydów.

Ze względu na toczące się śledztwo, nie możemy podać wielu charakterystycznych szczegółów. Podamy to, co podać można narazie.

Aresztowano p. Przybylskiego 20 ub. m., po przeprowadzeniu szczegółowej rewizji, która nie dała żadnych wyników. Zabrano trochę legalnych

druków, dokumentów i korespondencji, oraz akta wyborcze okręgu sandomierskiego Stronnictwa Narodowego. Wszystkie to już wywiadowcy mieli w rękach podczas poprzedniej rewizji, którą przeprowadzono u p. Przybylskiego w grudniu roku ub. Wówczas nic z tego nie zabrano.

Aresztowanego trzymano przez 48 godzin w ciemnej, dusznej i wilgotnej piwnicy, nazwanej „aresztem policyjnym”, naturalnie bez siennika, na gołych deskach. Już po „doprowadzeniu” do komisariatu, kierownik tegoż oświadczył p. Przybylskiemu, domagającemu się, by go przesłuchano i sprawę wyjaśniono: „My wiemy, że pan tam nie był, ale mamy polecenie p. prokuratora, by pana przytrzymać”. Na drugi dzień, tenże kierownik komisariatu, zanim kogokolwiek z aresztowanych przesłuchano, oświadczył osobie, która chciała dostarczyć p. P. gazetę: „Na czytanie gazet będzie miał czas w więzieniu”.

W wydziale śledczym P. P. oświadczone p. Przybylskiemu: „My wiemy, że pan tam nie był, ale pan jest moralnym sprawcą wszystkiego w Kielcach” — zdecydował st. przodownik wywiadowca.

Zwolniono red. Przybylskiego z więzienia 24 ub. m. za poręczeniem hipotecznym.

Swastyka hitlerowska w Siedmiogrodzie

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Sybin, 1 sierpnia.

W starych miastach rumuńskiej Transylwanii zdumiewa w ostatnich czasach zgiełk, który stanowi tak silny kontrast z dawnym patriarchalnym życiem miast, zamieszkałych przez Niemców siedmiogrodzkich. Klasyczny spokój i równowaga siedmiogrodzkich Sasów, jakby nagle zanikły w takim n. p. Sybinie, tym starożytnym grodzie cywilizacji saskiej.

Sasi siedmiogrodzcy, silnie zorganizowani swą mistyczną wprost solidarnością, potrafili utrzymać swój stan posiadania, nikomu zresztą przytem nie przeszkadzając. I po wojnie mniejszość saska była jednolita; prowadziła ona swą tradycyjną politykę oportunistyczną, mając przy każdym rządzie zapewniwszy rozwój polityczny i gospodarczy. W owych czasach w Rumunii nie było saskiego, a ściślej powiedziawszy niemieckiego problemu mniejszościowego.

Z czasem, w miarę jak rósł kryzys gospodarczy, zarysowały się różnice pomiędzy warstwą kierowniczą, a dołem społecznym tej mniejszości niemieckiej. Szerokie rzesze ludu, żyjące obok ludu rumuńskiego, stopniowo ulegały tym samym, co i on, wpływom nowych prądów; na podłożu społeczno-gospodarczym nastąpiło zbliżenie między zubożałymi sferami Sasów siedmiogrodzkich i Rumunów. Dawna solidarność niemieckiej mniejszości zaczęła się załamywać.

Doszło do tego, że agitacja różnych radykalnych odłamów politycznych z dawnego Królestwa Rumuńskiego zaczęła znajdować posłuch i w szeregach mniejszości niemieckiej. Ze zdumieniem stwierdzili to byli ministrowie Argetoianu, Lupu i Junian, którzy stoją na czele radykalnych politycznych ugrupowań rumuńskich. W konsekwencji nastąpiło zróżnicowanie poglądów w dawnej jednolitej narodowej partii niemieckiej. Rudolf Brandsch, były podsekretarz stanu dla mniejszości narodowych w rządzie rumuńskim, jeden z przywódców Niemców siedmiogrodzkich wypowiedział się

za prowadzeniem polityki zbliżenia z Rumunami, podczas gdy drugi przywódca partii, Hans Otto Roth, chciał utrzymać niemiecką partję narodową na dawnych pozycjach. Taka była sytuacja przed dwoma laty.

Tymczasem jednak wśród Niemców siedmiogrodzkich pojawił się ruch hitlerowski. Niektórzy ruch ten bagatelizowali, inni natomiast od początku doceniali jego znaczenie. Ruch ten obecnie przybiera coraz większe rozmiary, zwłaszcza pomiędzy młodzieżą saską i między ludem, skłonny do radykalizmu. Obecny przybysz, zjechałszy do Sybinu, odrazu wyczuwa zmianę, jaka nastąpiła w mentalności mieszkańców. Niemal wszyscy ulegli psychozie skrajnie nacjonalistycznej i nasiąkli nienawiścią do wszystkiego, co rumuńskie. Sasi, którzy zawsze umiejętnie kierowali losami swych osiedli, nagle porwani zostali prądem imperjalizmu niemieckiego, który Berlin systematycznie podtrzymuje we wszystkich środowiskach niemieckich za granicami Rzeszy.

Hitlerowskie oddziały Fabriciego, które początkowo przyjmowane były z ironją, dziś rozrastają się wśród młodzieży w zatracający sposób; ich przywódcy głoszą hasła, które jeszcze wczoraj były przez rozważnych obywateli potępiane. Niektórzy nacjonalisci rumuńscy, zafascynowani antysemityzmem „hakenkreuzlerów”, nie potrafili odrazu pojąć niebezpieczeństwa tego ruchu dla państwa rumuńskiego. W krótkim jednak czasie ruch ten pokazał się w prawdziwym świetle.

Korespondenci pism bukareszteńskich zgodnie podkreślają, że dziś państwo rumuńskie stoi przed poważnym problemem, zagrażającym jego całości i spójności. Duch szowinizmu, podjęty przez emisariuszy hitlerowskich, pogorszył znacznie stosunki pomiędzy Niemcami siedmiogrodzkimi a Rumunami i zagraża porządkowi publicznemu. Hitlerowcy zorganizowali wojskowe oddziały szturmowe i rozpoczęli bojkot nie tylko Żydów, ale i

Aresztowanie prezesa Stron. Nar. w Nowym Targu

Z Nowego Targu donoszą, że rano aresztowany tam został prezes koła powiatowego Stronnictwa Narodowego, dr. Mech. Po 4-godzinnym przesłuchaniu na policji, został odstawiony do sędziego pod zarzutem nieokreślonej bliżej działalności antyżydowskiej. Sędzia po przesłuchaniu zwolnił dr. Mecha.

Nowe aresztowania w Przemyślu

Jak donosi „Ziemia Przemyska” dokonali wywiadowcy policyjni w ub. poniedziałek rano wraz z policją mundurową gruntownej rewizji w mieszkaniu wiceprezesa koła Stron. Narodowego mgr. Włodzimierza Bilana, poczem przeprowadzono go wraz z bratem Tadeuszem na komisariat P. P. i zamknięto w aresztach policyjnych.

Po przeprowadzonej rewizji umieszczono w areszcie również studenta praw p. Miecz. Michniowskiego.

Zwalnianie mężatek z posad państwowych

W ostatnim czasie przystąpiły władze do szerzej określonej akcji zwalniania z posad urzędniczych mężatek i rozwódek, pobierających alimenty. Akcją tą objętych zostało kilka resortów służby państwowej, mianowicie kolej, poczta i szkolnictwo, a odpowiednie okólniki zostały już władzom drugiej instancji rozesłane.

W gruncie rzeczy — jak oświadcza czynnik urzędowy — nie są to zarządzenia nową. Od trzech lat bowiem obojętnie przepisy, że jeśli urzędniczka wychodzi zamąż za funkcjonariusza państwowego, winna być z posady zwolniona. Przepis podyktowany jest zasadą, w myśl której osoby, posiadające już jakiegokolwiek źródło utrzymania, którem w danych wypadkach jest za-

trudnienie drugiego małżonka — nie powinny zajmować posad tym, którzy pracy znaleźć nie mogą. Obecne zarządzenia przypominają kompetentnym władzom konieczność ścisłego wykonania tych przepisów i przeprowadzenia w związku z tem odpowiednich zwolnień.

Jak donoszą z Warszawy, na skutek tych zarządzeń ma być w tych dniach zwolnionych z kolejnictwa około 2000 urzędniczek mężatek i rozwódek, posiadających alimenty. Poza tem mają być zredukowani pracownicy t. zw. sezonowi. Zarządzenie ministerstwa komunikacji zostało już wykonane przez dyrekcję kolejową w Radomiu, która dokonała zwolnienia, względnie przeniesienia w stan nieczynny wszystkich mężatek, zatrudnionych w D. O. K. P. w Radomiu. Zwolnienia te pozostają właśnie w związku z akcją, zmierzającą do zatrudnienia osób, dla których praca zarobkowa stanowi jedyne źródło utrzymania.

W ostatnich dniach otrzymały analogiczne zarządzenia także niektóre dyrekcje poczt (m. in. dyrekcja poczt w Katowicach). Wykonanie tych zarządzeń pociągnie za sobą przeniesienia na emeryturę względnie zwolnienia mężatek wśród personelu urzędów pocztowych.

Znacznie wcześniej rozesłano zarządzenia, dotyczące redukcji mężatek, kuratorom szkolnym. W sprawie redukcji personelu żeńskiego w tej dziedzinie zdążyła już rozwinąć się w prasie krajowej obszerniejsza dyskusja. W dyskusji tej wskazywano m. in., że wśród miarodajnych czynników szkolnych pojawiły się pewne tendencje do stopniowego zastąpienia w szkolnictwie sił żeńskich mężczyzn.

Krytyczne opinie jednak, jakie w sprawie tej padły, wyrażały pogląd, że kobiety są szczególnie predystynowane do zawodu nauczycielskiego, mając wrodzone kwalifikacje wychowawcze.

Według panującej opinii, akcja zwalniania mężatek z posad nosiłaby charakter nie tyle socjalny, ile raczej oszczędnościowy, dla zmniejszenia wydatków administracyjnych, wskazanego względami budżetowymi.

Polska uratowała od zagłady cywilizację europejską

Prasa węgierska o 250 rocznicy zwycięstwa pod Wiedniem

Budapeszt, 3. 8. (PAT.) „Nemzeti Ujsag” zamieszcza artykuł z okazji zbliżającej się 250 rocznicy zwycięstwa pod Wiedniem. Dziennik podkreśla geniusz wojskowy Sobieskiego i ogromny wpływ zwycięstwa pod Wiedniem na dalsze losy świata chrześcijańskiego.

Pierwszem bezpośrednim następstwem zwycięstwa był powrót Węgier do orbity świata chrześcijańskiego, a następnie uwolnienie z pod jarzma tureckiego księstw naddunajskich i bałkańskich. Nawet leżące na uboczu

Włochy uwolnione zostały od nacisku potęgi ottomańskiej.

Kończąc, autor podkreśla, że podobnie jak przed 250 laty Sobieski uratował od zagłady cywilizację europejską, tak w r. 1920 uczyniła to Polska zwycięstwem swym nad bolszewikami. Obydwa te momenty historyczne pozostaną w dziejach świata jako niezniszczalne pomniki sławy polskiego żołnierza, a zarazem jako dowody ofiarnej służby narodu polskiego dla dobra ogółu.

Za obrazę narodu polskiego razem 28 miesięcy więzienia

Autor tłumaczył się, że uczynił to w stanie nietrzeźwym

Gdynia, 3. 8. (Tel. wł.) Przed jednoosobowym wydziałem karnym tutejszego sądu okręgowego stanął dzisiaj: 40-letni Władysław Pawlak, rolnik z pow. gnieźnieńskiego i Stanisław Wojciechowski, cieśla rodem z powiatu mogileńskiego, oskarżeni z art. 152 k. k., ponieważ pierwszy z nich — jak już o tem pokrótce donosiliśmy — napisał list do kanclerza Rzeszy Hitlera, obrażający naród polski, a drugi list ten publicznie odczytywał.

Pierwszy oskarżony przyznał się do winy, ale tłumaczył się stanem nietrzeźwym i rozgoryczeniem, spowodowanym odebraniem mu renty. Drugi, Wojciechowski, wyparł się wszystkiego i dowodził, że padł ofiarą prowokacji świadka, niejakiego Mantoula.

Pawlak napisał list pod adresem: „Hochwohlgeborener Herr Reichskanzler Hitler, Berlin” w dniu 16 lipca b. r. W liście tym skarżył się, że w roku 1923 Polska odebrała mu rentę za inwalidztwo, odniesione w armji niemieckiej.

Gdy w dalszym ciągu odczytanego listu znalazło się zdanie, iż autor prosił Hitlera o niedonoszenie rządowi polskiemu o jego prośbie, bo grozić mu może za to uwięzienie, sędzia wiceprezes Heidrich odezwał się do oskarżonego Pawlaka:

— Pan jest jasnowidzący. Przewidział pan, że go zamkną.

W rezultacie każdy z oskarżonych został skazany na 14 miesięcy więzienia i utratę praw obywatelskich przez lat pięć, poza tem Pawlak dodatkowo na grzywnę w kwocie 50 zł. S. B.

Wykrycie spisku przeciw rządowemu w Chile

Wśród aresztowanych zamachowców znajdują się b. ministrowie

Buenos Aires, 3. 8. (PAT.) Z St. Jago de Chili donoszą, że władze policyjne wpadły na trop planowanego zamachu stanął przez emerytowanych wyższych wojskowych w porozumieniu z wybitnymi politykami, zwołanymi na tegoż prezydenta republiki gen. Ibaneza. Spiskowcy nosili się z zamiarem obalenia obecnego rządu i w tym celu opracowali plan odjęcia stolicy od reszty kraju, aby głodem

zmusić rząd do kapitulacji i oddania władzy w ręce spiskowców.

W związku z wykryciem spisku aresztowano wielu wyższych wojskowych i polityków, którzy zostali skazani na osiedlenie w południowych okolicach kraju, gdzie pozostają pod nadzorem władz bezpieczeństwa. Wśród aresztowanych znajdują się byli ministrowie wojny Davila i byli ministrowie pracy Grove.

Balbo wystartuje w piątek

Shoall Harbour, (Nowa Fundlandja), 3. 8. (PAT.) Warunki atmosferyczne na Atlantyku pozwalają przewidywać, że odlot eskadry włoskiej gen. Balbo nastąpi w piątek rano.

Dola Polaków w Niemczech

Lipsk, 3. 8. (PAT.) Do Polski wyjechał wraz z rodziną Franciszek Cholewa, zasłużony działacz społeczny na terenie Niemiec środkowych. Cholewa z powodu ciągłych prześladowań, będąc od 3 lat bez pracy, zmuszony był opuścić terytorjum Rzeszy dla uniknięcia dalszych szykan.

Rozwiązanie P. P. S. w Lipsku

Lipsk, 3. 8. (PAT.) Policja w Lipsku rozwiązała na zasadzie rozporządzenia o ochronie narodu i państwa istniejącą w Lipsku od wielu lat polską partję socjalistyczną. Znaleziono dokumenty, papiery i książki zostały skonfiskowane.

Uroczyste uczczenie pamięci ks. prałata Seipla

Wiedeń, 3. 8. (KAP.) Uroczystość poświęcenia kamienia węgielnego pod kościół, wznoszony dla uczczenia pamięci zmarłego przed rokiem wielkiego kapłana i męża stanu, ks. prałata Ignacego Seipla, stała się okazją do wielkiej manifestacji na rzecz niepodległości Austrii. Uroczystą połową mszę św. odprawił na wolnym powietrzu arcybiskup Wiednia, kardynał Innitzer. Kanclerz dr. Dollfuss wygłosił mowę, w której złożył hołd pamięci Zmarłego, a minister wojny gen. Vaugin w przemówieniu swoim uczynił aluzję do obecnego konfliktu austriacko-niemieckiego.

traktat wersalski, narodowi socjaliści walczą o niemieckość, usiłując wznieść wał ochronny przeciw inwazji słowiańszczyzny. Najcięższa i największa rana Niemiec znajduje się na wschodzie. Dalej organ hitlerowski wzywa swych towarzyszy z innych części Rzeszy do zwiedzenia Prus Wschodnich i Gdańska, celem udowodnienia, że wschodni kraj niemiecki znajduje poparcie milionów ludzi, którzy w razie potrzeby gotowi są do jego obrony. Wschód niemiecki pomagał zachodnim częściom Niemiec podczas wojny światowej, dziś jest on sam poważnie zagrożony i wymaga pomocy.

Niezatwierdzeni sołtysi polscy

Piła, 3. 8. (PAT.) W gminach polskich Kramsk, Wielkie i Małe Podmokla, w powiecie babimojskim (Bomst), landrat odmówił zatwierdzenia polskich sołtysów, wybranych przez rady gminne. Na ich miejsce zostali wyznaczeni przez landrata sołtysi Niemcy.

Proces o podpalenie Reichstagu

Berlin, 3. 8. (PAT.) Akt oskarżenia w sprawie o podpalenie Reichstagu został wczoraj doręczony urzędowym obrońcom oskarżonych. Akt oskarżenia obejmuje kilkadziesiąt stron.

Dziwne pojmanie gościnności

Piszą nam z Gdańska: Niedawno bawiła w Gdańsku czeska wycieczka akademicka, w której brali udział asystenci, studentki i studenci wyższych uczelni w Pradze. Wycieczkę oprowadzali po Gdańsku przedstawiciele „Bratniej Pomocy” studentów-Polaków politechniki gdańskiej. Przed „Domem Polskim” na Wallgasse doszło do niezwyklej sceny. Oto kierownik wycieczki czeskiej miał zamiar sfotografować przechodzący właśnie oddział hitlerowców, liczący około 100 osób. W chwili nastawiania aparatu podbiegł do niego dowódca oddziału i w wysocy ordynarny sposób zażądał wyjęcia filmu z aparatu.

Pomimo zwrócenia uwagi jego na to, że ma do czynienia z członkami wycieczki zagranicznej, szorstkim głosem zaznaczył, że na fotografowanie oddziału trzeba ubiegać się o jego zezwolenie. Ponownie zażądał wydania filmu. Ostentacyjne zatrzymanie oddziału miało widocznie na celu poparcie tego żądania. Wówczas Czech, nie chcąc dopuścić do burdy ulicznej, wyjął film z aparatu, chociaż zdjęcia oddziału nie dokonał.

Na zniszczonym filmie było już około 25 zdjęć, zrobionych w czasie pobytu wycieczki na Helu i w Gdyni, które teraz, wskutek samowoli hitlerowca, zostały bezpowrotnie stracone. Na członkach wycieczki wywarło to tem gorsze wrażenie, że przybyli oni właśnie z Polski, gdzie podejmowano ich bardzo gościnnie.

Nadmienić należy, że z zajęcia został spisany protokół w komisariacie policji w Gdańsku.

Wątpić należy, czy tego rodzaju fakty przyczynią się do ożywienia ruchu turystycznego na terenie Gdańska.

Konferencja okręgowa rzemiosła inowrocławskiego

W ubiegłą niedzielę odbyła się w hotelu pod Lwem w Inowrocławiu konferencja okręgowa Tow. Przemysłowo-Rzemieślniczego z udziałem prezesa p. Górczaka.

Zagał konferencję prezes miejscowego Towarzystwa p. Fr. Benedykciński, którego powołano na przewodniczącego, na sekretarza p. Boćka, na ławników pp. Płoszyńskiego i Rosińskiego. Wyczerpujący, zgorądzony referat o sytuacji i pracy w Związku wygłosił p. Górczak. Przypomniałszy świętą tradycję towarzyszących, przeszedł referent do czasów dzisiejszych, w których szczególnie wielką opieką należy otaczać młode pokolenie.

Następnie poseł Górczak omówił szczegółowo nowelizację ustawy przemysłowej. W Polsce toczy się dzisiaj walka o to, czy warsztaty mają być narodowe, polskie czy też żydowskie. T. zw. „samorząd” nie jest już samorządem, a raczej instytucją nominacyjną. Pomysł cechów przymusowych to otwarcie drogi zalewowi żydowskiemu. Rzemiosło polskie pójdzie jednak da-

lej swoją drogą i nie da się wziąć na lep słodkich, a trujących słówek. Nie na darmo zdało chlubny egzamin w ciągu swej długoletniej działalności.

Referent wspominał jeszcze o funduszu pośmiertnym, który został obecnie zamieniony na spółdzielnię, zarejestrowaną sądownie.

Nad referatem wywiązała się ożywiona dyskusja, po której głos zabrał p. Bociek, przedstawiając zebranym projekt rządowy o zmianach w prawie przemysłowym oraz o izbach rzemieślniczych. Zmiany te jednak są niekorzystne dla rzemiosła polskiego niekorzystne. Co do cechów, cechy wolne pozostają bez zmian, czyli nadal chylić się będą ku upadkowi, cechy przymusowe zażydzą przedewszystkiem życie rzemieślnicze w kraju. Przyszły samorząd rzemieślniczy będzie posiadał taki skład osobowy, jakiego chcą jego twórcy. U nas wszystko dzieje się dzisiaj pod tym kątem.

Po dalszej szczegółowej dyskusji przewodniczący p. Benedykciński zamknął około godz. 18 rzeczowe obrady doniosłej konferencji.

Przepowiednia pogody na piątek: Pogodnie i dość ciepło, przelotne zachmurzenia.

Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 6.63 do 6.65 zł, w Gdańsku na Warszawę 6.75 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 212.00 zł, gotówką 209.50 zł, za 100 guld. gd. w dewizach 173.36 do 173.62 zł, gotówką 173.02 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 3. 8. 1933 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była mocna.

Z pożyczek państwowych poszukiwano — bez obrotu — 5% poz. konwers. po 46.—; natomiast obracano 4% premj. dol. po 48.50, 4% poz. inwest. po 103.50 oraz 3% poz. bud. po 38.— w placeniu.

Z pożyczek komunalnych obracano 8% obl. m. Poznania r. z. 1927 po 92%.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. płacono wszystkie notowane walory, mianowicie handlowano 4½% listy dol. stare po 42.— (przy kursie dolara 6.71), 4% listy zast. konwert. po 35¼% oraz 4½% listy żytnie po 5.40; poza tem poszukiwano — bez oddawców — 4½% listów dol. amort. po 40%.

Z akcyj bankowych płacono za Bank Polski 79.—.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu)

8% oblig. miasta Poznania z 1927 r. 92% + 4½% listy dolarowe Pozn. Ziem. Kredyt. 42% P.

4% listy zastaw. konw. ostemplow. Pozn. Ziem. Kredyt. 35¼% P.

(Kurs w złotych)

4% pożyczka premjowa dolarowa, serja III 48.50 P.

4½% listy żytnie konwert. Pozn. Ziem. Kredyt. 5.40 P.

4% Prem. Pożyczka Inwestycyjna 103.50 P.

3% pożyczka budowlana, serja I. 38.— P.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Polski I. em. 79.— P.

Tendencja mocna.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 3. 8. 1933 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Ceny transakcyjne

Zyto 600 tonn p. Poznań 16,50

Zyto 105 tonn p. Poznań 16,35

Ceny orientacyjne

Zyto 16,00— 16,50

Usposobienie spokojne.

Pszenvica nowa, zdatna do przemiału 21,00— 22,00

Usposobienie spokojne.

Jęczmień 681—691 g/l 16,00— 16,50

Jęczmień 643—662 g/l 15,00— 16,00

Jęczmień zimowy 13,50— 14,00

Usposobienie spokojne.

Owies 12,00— 12,50

Usposobienie spokojne.

Mąka żytnia 65% wł. work. 26,00— 26,75

Usposobienie spokojne.

Otręby żytnie 8,50— 9,00

Otręby pszenne 10,00— 11,00

Otręby pszenne (grube) 11,00— 12,00

Rzepak zimowy 33,00— 34,00

Rzepak zimowy 43,00— 44,00

Łubin niebieski 7,50— 8,50

Łubin złoty 9,50— 10,50

Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 735 tonn, pszenicy 15 tonn, jęczmienia 210 tonn, mąki żytniej 6 tonn, mąki pszennej 4 tonn, otrąb żytnich 70 tonn, otrąb pszennych 10 tonn.

U w a g i: Mąki pszennej wobec nikłych transakcyj nie notowano.

PRACUJESZ NA ŁĄDZIE — ODPOCZYWAJ NA MORZU!

Wycieczki Morskie: do Kopenhagi od 13 do 17 sierpnia b. r., okrętem „Pułaski”, do Sztokholmu od 3 do 7 września b. r. okrętem „Kościuszko”, ceny od zł 100,— — **BEZ PASZPORTÓW I WIZ ZAGRANICZNYCH.** nr 4 103

Inf. i sprzedaż biletów: LINJA GDYNIA-AMERYKA w Warszawie, ul. Marszałkowska 116, tel. 547-47. w Gdyni, ul. Waszyngtona, we Lwowie, Na Błonie 2, w Krakowie, ul. Lubicz nr. 3, w Rzeszowie, Grottgera oraz w biurach podróży.

W Poznaniu informują szczegółowo i sprzedaje bilety okrętowe Polskie Biuro Podróży „Orbis”, pl. Wolności 9, tel. 5218. ng 5544

Motywy wyroku w procesie brzeskim

W dniu wczorajszym sąd apelacyjny ogłosił motywy wyroku w procesie brzeskim. Motywy te podajemy niżej w streszczeniu:

Sąd uznał za ustalone, że w roku 1930 na terenie centrolewu wśród przywódców stronnictw, wchodzących w skład tego centrolewu, utrwalilo się przekonanie, że walka z rządem i jego systemem rządzenia na drodze parlamentarnej, a więc legalnej, nie może dać rezultatów, i wobec tego walkę tę należy przenieść na drogę pozaparlamentarną „na ulicę”, jak się wyraził osk. Lieberman. Stąd powstało wśród tych zwłaszcza osób, które odgrywały kierującą rolę w partjach, porozumienie ze zdecydowanym zamiarem usunięcia przemocą rządu i zagarnięcia władzy w swoje ręce jedyną drogą, jaka wówczas pozostawała, drogą przemocy.

Porozumienie to, według stanowczego przekonania sądu, w swej osnowie i zasadniczych zrzębach przestępnych zaistniało przedewszystkiem w Warszawie, a poszczególne jego fragmenty uwewnętrzniały się i w innych miejscowościach Polski. Porozumienie to stwierdzone zostało całym szeregiem dowodów, poniżej wyluszczonego.

SPISEK

Kwestja spisku w zbiorowej skardze apelacyjnej obrońców oskarżonych jest specjalnie określona; autorzy tej skargi wychodzą z założenia, że prawodawca polski, wprowadzając art. 192 k. k. r., był przymuszony do tego nagłą, życiową koniecznością w obliczu dokonanego na rząd zamachu. Prawodawca polski, tłumacząc termin „soobsczestwo” na słowo „spisek”, a nie na „zrzeszenie”, nadał specjalne znaczenie tej instytucji wprowadzając część 3 art. 100 k. k. r., twierdząc, że przy zamachu ustrojowym wystarcza zwykle zrzeszenie, a w wypadku części 3 art. 100 k. k. r., musi być zrzeszenie specjalne — spisek z takimi cechami, jak tajność. Tego rodzaju interpretacja zawiera cechy dowolności. Sąd Najwyższy w całym szeregu orzeczeń ustalił, że słowo „spisek” do kodeksu karnego z 1903 r. dostało się przypadkowo. Orzeczenia Sądu Najwyższego ustalają również, że niema podstaw do stwierdzenia, iż plan bezpośredni, natychmiastowy i skierowany do konkretnej akcji — jest konieczny dla zaistnienia tego rodzaju przestępstwa (spisek).

Dla wypełnienia stanu faktycznego przestępstwa, przewidzianego w art. 192 k. k. r., względnie 97 k. k., wystarcza proste uczestnictwo w zawiązanym porozumieniu tj. stworzenie takiego porozumienia, lub przystąpienie do już istniejącego; nie potrzeba, aby w celu realizacji zamierzonego zbrodni podjęto jakiegokolwiek czynności przygotowawcze; istota czynu jest spełniona przez sam fakt porozumienia się co do zasadniczych cech zamierzonego przestępstwa, przyczem cel przestępny nie musi być nakreślony w szczegółach a tembardziej; z podziałem ról uczestników, lecz wystarczy ogólnie nakreślona zmowa, mająca na celu wykonanie zbrodni.

CEL — USUNIĘCIE RZĄDU

Następnie sąd apelacyjny poddaje rozważaniu kwestję podstawowego celu występnego porozumienia i dochodzi do wniosku, że celem tym było usunięcie rządu. Przyznają to sami oskarżeni w wyjaśnieniach swych na rozprawie w sądzie okręgowym — twierdzi sąd apelacyjny.

Oskarżeni: Witos, Lieberman, Mastek, Barlicki, Ciołkosz, Dubois i Putek w swych przemówieniach na wiecach wypowiadali jako cel działalności centrolewu — usunięcie rządu, sprawującego władzę w Polsce. Prawda, że niektórzy z oskarżonych, jak i niektóre artykuły w prasie, mówią o „systemie rządzenia”, jednak na tle okoliczności danej sprawy pojęcia „rząd” i „system rządzenia” — są to pojęcia jednoznaczne, a to choćby z tego względu, iż w ówczesnych warunkach politycznych nie do pomyslenia było dokonanie zmiany systemu bez zmiany osób.

PRZEMOC

Srodkiem działania przy popełnieniu przestępstwa, przewidzianego w art. 100 część 3 k. k. r. — 95 k. k. — jest tylko przemoc.

Przemoc musi być rozumiana w sensie siły fizycznej, gwałtu, siły niszczącej; zgodni są w tem komentatorowie i orzecznictwo Sądu Najwyższego i sam źródłowski; przemoc polega na rzeczywistym ubezwładnieniu sił przeciwdziałających usunięciu rządu — czy to siłą fizyczną, niweczącą ich opór, czy też przez wprawienie ich w stan bezbronności, lub niemożności oparcia się: przemoc może być skierowana wprost na ciało jednostki — to będzie akt bezpośredniej przemocy — „vis absoluta”, może być skierowana na wolę jednostki, to będzie względna przemoc „vis compulsiva”; siła fizyczna, czyli przemoc — może być użyta nie tylko bezpośrednio w stosunku do członków rządu, ale także być użyta przeciwko innym osobom, — działającym w obronie rządu i wykonywającym jego zarządzenia.

JEDYNA DROGA

Jeżeli idzie o powzięcie zamiaru stosowania przemocy, oczywiście w pojęciu zarówno bezpośredniego, jak i pośredniego przymusu fizycznego, to ten zamierzony sposób osiągnięcia celu, pomimo zaprzeczenia oskarżonych i negatywnych w tym względzie zeznań świadków odwodowych, ustalony jest tem, co znajduje oparcie w poszczególnych dowodach, że rząd dobrowolnie nie ustąpił bez walki czynnej, a co zatem idzie — pozostawała jedyną drogą przemocy, o czem oskarżeni, jako dobrze orientujący się we współczesnych warunkach politycznych, musieli wiedzieć. Niema obowiązku udowadniać, że przemoc już została przez oskarżonych stosowana, należy tylko udowodnić, że w planach centrolewu potencjalnie czynnik przemocy istniał i posługiwali się oni tą przemocą przy sprzyjających warunkach. Wypadki krakowskie 1923 r. są tylko obrazowaniem tego, że P. P. S. w pewnych sytuacjach posługuje się aktami przemocy, że ideologia jej bierze rozbrat z życiem, że przemoc w zamiarach potencjalnych istniała.

Zamierzone stosowanie przemocy niewątpliwie ujawniło się we wzmożonym przygotowywaniu kadry zbrojnej milicji (formowaniu, ćwiczeniu i uzbrojeniu jej), która to milicja czynnie występowała podczas manifestacji w dniu 14 września 1930 r. w Toruniu, w Warszawie i w Katowicach.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ PRZYWÓDCÓW

Zkolei sąd apelacyjny omawia kwestję indywidualnej odpowiedzialności każdego z oskarżonych i dochodzi do wniosku, że nie potrzeba udowodnienia, jaką czynność w spisku wykonywał każdy z oskarżonych, obowiązkiem jest natomiast ustalenie, że każdy z oskarżonych do spisku należał i każdy z nich zdawał sobie sprawę, że spisek ten ma na celu usunięcie rządu, sprawującego władzę w Polsce, przemocą.

W centrolewie, który stał się terenem karalnego porozumienia, zrzeszyli się stronnictwa, do których należeli oskarżeni. Byli oni bądź czołowymi przywódcami tych stronnictw, bądź odgrywali w nich dominującą rolę, a niektórzy z nich, jak oskarżeni Lieberman Witos i Putek brali udział w komisji porozumiewawczej centrolewu, w której zapadały uchwały, dotyczące prowadzenia czynnej akcji przeciw rządowej. Żaden z oskarżonych nie może się tłumaczyć nieświadomością celów powstania spisku porozumienia i środków działania.

ZEZNANIA ŚWIADKÓW

Sąd apelacyjny rozważył zeznania świadków odwodowych i zestawił z zeznaniami świadków dowodowych i dowodami rzeczowymi, załączonymi do akt sprawy. Świadkowie odwodowi twierdzą, że kongres krakowski nie miał żadnego charakteru rewolucyjnego; — to była manifestacja narodowa, a nie zamachowa (śwd. Niedziałkow-

ski); przebieg kongresu był całkowicie spokojny; okrzyk osk. Mastka „dowiedzenia w Warszawie, gdzie będziemy witali rząd robotniczo-włościański” — to był uśmiech, wiara w to, że to się spełni może kiedyś (śwd. Wohnut); wszystkie przemówienia na kongresie krakowskim były przepojone troską o losy państwa (śwd. Roguszcak); kurs milicji w Zawodziu — to był kurs przysposobienia wojskowego (Pużak) itp. — nie ustalają żadnych konkretnych faktów, któreby mogły obalić dowody winy oskarżonych, a przedstawiają ówczesny stan gospodarczy, polityczny i prawny państwa.

Zeznania świadków odwodowych i inne przeciwdowody są zanalizowane w wyroku sądu okręgowego i sąd apelacyjny te ocenił podziela, a poza tem uznaje, że mają one charakter opinii opartej na tym zakresie wiadomości i spostrzeżeń świadków, jakim oni rozporządzają, i że wobec tego przeciwo-

wody te nie podważają materiału dowodowego, obciążającego oskarżonych.

NIE BYŁO „OBRONY KONIECZNEJ”

Obrońcy w swoich apelacjach podnoszą zagadnienia stanu obrony koniecznej, w jakim znajdowali się rzekomo oskarżeni. Z instytucji obrony koniecznej w ujęciu zarówno art. 45 k. k. r., jak art. 21 k. k. wynika, że nie może być mowy o obronie koniecznej, kiedy chodzi o działalność publiczną legalnie sprawującego władzę rządu; w przeciwnym bowiem razie sens art. 192 k. k. r. — 97 k. k., byłby przekreślony, gdyż każdy gwałt, skierowany przeciwko członkom rządu, mógłby być tłumaczony obroną konieczną i taki stan byłby destrukcją wszelkiego porządku publicznego i ładu społecznego; w takich warunkach w państwie nie mógłby żaden rząd ani istnieć, ani działać; groziłaby nieuchronna anarchja.

DLACZEGO NIE WSZYSCY?

Apelujący podnoszą kwestję, że oskarżeni w sprawie niniejszej nie wyczerpują listy członków centrolewu i osób, biorących udział w kongresie krakowskim. Niepociągnięcie do odpowiedzialności karnej wszystkich ewentualnych przestępców bynajmniej nie usprawiedliwia tych oskarżonych przeciwko którym są zebrane niezbité dowody ich winy.

Przed wyrokiem w procesie wadowickim

Mowy prokuratora i obrońców

MOWA PROKURATORA

Wtorkowa rozprawa popołudniowa zaczęła się od przemówienia prokuratora. Mowa jego trwała zaledwie pół godziny. Przypominał on bilans rozruchów, twierdząc następnie, iż uodwodniono, że zajścia były uplanowane przez członków Związku Hallerczyków.

Większy ustęp swego przemówienia poświęcił prokurator sprawie odwoływania zeznań przez oskarżonych i świadków. „Wszystkie twierdzenia — oświadczył kategorycznie prokurator — co do bicia i grożenia oskarżonym są nieprawdziwe”. Mimo to prokurator obiecał, że w sprawie tej prawdopodobnie będą wszczęte dochodzenia.

W zakończeniu swego przemówienia prokurator oświadczył, że nie uważa oskarżonych za ludzi idei, a dalej, że pobudki ich działalności były jego zdaniem niskie i pospolite. Prosi o wymiarzenie surowej kary.

PRZEMÓWIENIE ADW. LIWO

Następnie przewodniczący udzielił głosu obrońcy. Pierwszy przemawiał adw. Liwo. Obrońca oświadcza na wstępie, że z podziwem czytał akt oskarżenia. Dziwi się też obecnie, jak można było z tak nikłego materiału zbudować tak wielki gmach oskarżenia.

Następnie adw. Liwo polemizuje z wywodami prokuratora. Stwierdziwszy, że odwoływali swe zeznania nie tylko oskarżeni, ale i świadkowie dowodowi, adw. Liwo zaznacza, że prokurator występował przeciw filarom własnego aktu oskarżenia.

OSKARŻENI — TO LUDZIE IDEI

Dalej podkreśla obrońca niewątpliwą ideowość oskarżonych. Prawie wszyscy byli żołnierzami armii polskiej. Są wśród nich kawalerowie Krzyża Walecznych i inwalidzi. Żyli w wielkiej biedzie, a mimo to organizowali się, aby bronić granic ojczyzny na wypadek napaści wroga.

Omawiając charakter zajść, adw. Liwo stwierdza, że tylko jeden Żyd został raniony — i to kto wie, czy doszłoby do tego, gdyby nie prowokacyjne strzały Jakóba Gellera. Z pośród ludności chrześcijańskiej jest natomiast jeden zabity, 9 ciężko rannych, nie licząc lekko rannych. Zajścia spowodowała prowokacja. Byli tacy, którym zależało na tem, aby pie było ani Związku Hallerczyków, ani O. W. P.

SĄDZI CAŁY NARÓD

Adw. Liwo zakończył swoje przemówienie następującymi słowami: „Tę sprawę sądzi cały naród polski. Proszę, by wyrok był wyrokiem historycznym, zgodnym z ustawą, ale zgodnym też z wyrokiem, który zapadnie w sumieniach milionów Polaków”.

Przemówienie adw. Liwo wywołało na sali wielkie wrażenie.

Drugi obrońca, adw. Grendyszyński, w dwugodzinnej przemówieniu poddał surowej i drobiazgowej analizie prawnej podstawy zarzucanych oskarżonym przestępstw. Z kodeksem w ręku wykazywał, że co do większości oskarżonych niema żad-

nych dowodów winy, a co do niektórych istnieją tylko poszlaki.

GLÓD I NĘDZA

Po przemówieniu adw. Zajęca, obrońcy osk. Surmy, zabrał głos adw. Pozowski. Kiedy obrońca usiłował poruszyć sprawę zeznań w dochodzeniach policyjnych, przewodniczący kilkakrotnie mu przerywał, polemizując z prokuratorem, który mówił o planie rozruchów, adw. Pozowski oświadczył, że plan taki mogły przygotować tylko głód i nędza. Istotnym sprawcą rozruchów i tragedji jest prowokator, a nie emerytowany profesor.

PRZYSZŁOŚĆ NARODU

Ostatni mówca, poseł adw. Stypułkowski raz jeszcze wskazał na wątle fundamenty aktu oskarżenia. W znakomitem swem przemówieniu adw. Stypułkowski prosił, by trybunał miał na uwadze względy społeczne, a mianowicie udział tej garstki ludzi w życiu politycznym. „Naród polski ma przed sobą wielką i świętą przyszłość. Proszę trybunał, by wyrokiem swoim umożliwił pracę grona bojowników o ten wielki i potężny naród polski”.

Prokurator nie replikował. Ponieważ nikt z oskarżonych nie skorzystał z prawa „ostatniego słowa” — przewodniczący odroczył rozprawę do czwartku, dnia 3 bm. W dniu tym w godzinach przedpołudniowych ogłoszony zostanie wyrok.

W forebce podróźnej

powinny się zawsze znajdować tabletki Aspirin, gdyż podczas podróży najłatwiej można się przeziębic. Istnieje tylko jedna **ASPIRINA!**

Do nabycia we wszystkich aptekach. ng 4742

Polsko-niemiecka opieka społeczna

Berlin, 3. 8. (PAT). W dniach od 25 do 28 lipca br. odbyła się w Berlinie druga sesja polsko-niemiecka w sprawie opieki społecznej. Delegacja polska przeprowadziła z delegacją rządu niemieckiego wymianę zdań co do umownego uregulowania praw obywateli jednego państwa do świadczeń opieki społecznej państwa drugiego.

W wyniku tych rokowań pozostaje zachowana do połowy września r. b. uzgodniona poprzednio między dwoma rządami praktyka, polegająca na tem, że obywatele jednego państwa nie są wydalani z państwa drugiego z tytułu korzystania w tem państwie z świadczeń opieki społecznej.

Witajcie nam, Polki!

W czwartek rano przybyła do Poznania wielka wycieczka kobiet i dzieci polskich z z Francji w liczbie z górą 1500 osób, prze-ważnie z departamentów północnych. Serdecznie powitane w Zbąszyniu i na dworcu poznańskim, nasze emigrantki udały się w imponującym pochodzie pod Pomnik Wdzięczności (na fotografii), poczem na dziedzińcu pałacu arcybiskupiego powitał je J. Em. Ks. Kardynał - Prymas. Z Poznania udają się emigrantki do swych rodzin i znajomych, aby 25 września znów wrócić do Francji. („Fot. - Express” — Poznań).

DZIAŁ GOSPODARCZY

Wyścig produkcji światowej

O ile jest prawdą, że jedną z przy-czyn obecnego przesilenia gospodar-czego jest rzekoma czy istotna nad-produkcja wszelkich dóbr, to oczywi-ście w każdym kraju kryzys musiał się najdotkliwiej odbić na tej właśnie gałęzi wytwórczości, która jest domi-nującą w całokształcie gospodarstwa narodowego. W okresie pomyślnej konjunktury powszechnie odbywał się formalny wyścig produkcji. Niektóre kraje osiągnęły wyniki na pewnych odcinkach wręcz rewelacyjne.

Pierwsze miejsce zajęły Stany Zjednoczone. Wystarczy przytoczyć, że udział ich wynosi 42,6 proc. w pro-dukcji światowej tytoniu, 59,2 proc. — bawełny, 27,5 proc. — jedwabiu sztucz-nego, 37,4 proc. — fosforytów, 39,9 proc. — węgla kamiennego, 62,7 proc. — ropy, 41,8 proc. — żelaza i stali, 32,9 proc. — rudy żelaznej, 27,2 proc. — rudy manganowej, 34,8 proc. — o-łowiu, 47,3 proc. — miedzi, 32,1 proc. — cynku, 38,9 proc. — aluminium, 82,6 proc. — siarki, wreszcie 15,4 proc. — soli. Ponieważ żaden z innych kra-jów nie może się poszczycić cyframi większymi, przeto można stwierdzić, iż Stany Zjednoczone są krajem naj-większej ilości rekordów produkcji przemysłowej.

Inne państwa wykazują się znacz-nie skromniejszymi wyczynami. Tak np. Rosja znacznie przewyższająca Stany Zjednoczone pod względem ob-szaru, zaludnienia, a być może i za-sobów bogactw naturalnych, wyprzedziła inne kraje jedynie w produkcji lnu, wytwarzając 57,9 proc. produkcji światowej, oraz konopi 42,3 proc. Ponadto Rosja zajmuje pierwsze miejsce pod względem produkcji platyny, gdyż wytwórczość jej wynosi 52,8 proc. pro-dukcji światowej. Brazylja pobiła re-kord kawy, produkując 64,8 proc. ilo-ści światowej, Francja — 27,8 proc. wina, kolonia angielska w Afryce, Złote Wybrzeże — 44,8 proc. kakao, Indie angielskie 91,0 proc. juty, Au-stralia — 25,1 proc. wełny, Hiszpanja — 44,5 proc. rtęci, Meksyk — 42,9 proc. srebra, Austria — 16,6 proc. grafitu, Związek Południowo-Afrykański — 52,4 proc. złota i 49,9 proc. djamentów, kraje malajskie — 53,6 proc. kauczuku.

Tak się przedstawia obecnie stan rekordów przemysłowych na świecie. W okresie kryzysu produkcja wsze-

dzie się obniżyła, ale udział poszcze-gólnych krajów pozostał prawie bez zmiany, co jest zresztą całkiem zrozu-miałe, gdyż powyższe galezie produk-cji, pomimo ich przerostu, z biegiem lat stały się podstawą bogactwa naro-dowego i ekspansji zewnętrznej na polu ekonomicznym wymienionych państw.

Jest jednak jeszcze jeden rekord, o który wszakże żaden z krajów nietylko się nie ubiega, ale dokłada wszelkich starań i wysiłków, aby wyka-zać się cyfrą możliwie najniższą. Jest to bezrobocie. Nikogo też prawdopodob-

nie nie zdziwi, że Stany Zjednoczone wobec tylu rekordów pobiły i ten, naj-mniej pożądanym. Wobec braku zorga-nizowanej na gruncie ustawowym po-mocy dla pozbawionych pracy, trudno przytoczyć ściśle dane, ale według przypuszczalnych obliczeń na Stany Zjednoczone przypada około 40 — 50 proc. ogólnej liczby pozbawionych pracy na całym świecie.

Jest to rekord i z tego względu, że ludność Stanów Zjednoczonych stano-wi tylko 6 proc. zaludnienia kuli ziem-skiej.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Umarzenie zaległości podatkowych w rolnictwie.** Min. skarbu, rozszerzając wytyczne okólnika z 23 marca rb. w sprawie umarzenia i rozkładania zaległości podatkowych, okólnikiem z 23 czerwca rb. zarządziło, aby postanowienia marcowego okólnika, dotyczące umarzenia zaległości podatkowych naskutek układów sądowych, były również stosowane w razie zawarcia przez rolników na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 23 sierpnia 1932 r. o zapobieganiu skutkom trudności płatniczych w rolnictwie — układów zapobiegawczych z wierzycielami, redukujących ich pretensje, z tem, że podania zainteresowanych rolników winny być poparte przychylną opinią właściwych wojewódzkich komitetów do spraw finansowo-rolnych.

Z KRAJU

(k) **Protesty wekslowe w czerwcu.** Według danych Głównego Urzędu Statystycznego zaprotestowano w czerwcu na terenie całej Polski 165,6 tys. sztuk weksli na sumę 33,9 milj. zł, wobec 185,5 tys. sztuk w kwietniu na sumę 37,2 milj. zł.

(k) **Po otwarciu Giełdy Zbożowej w Bydgoszczy.** W uzupełnieniu podanej już na łamach naszego pisma krótkiej wiadomości o dokonaniem w poniedziałek otwarciu Giełdy Zbożowo-Towarowej przy Izbie Przemysłowo-Handlowej w Bydgoszczy, komunikujemy szczegóły tej uroczystości. Zagałł posiedzenie inauguracyjne prezes giełdy, p. Zefiryn Rzymkowski, mówiąc o celach i zadaniach nowopowstałej instytucji i o konieczności głębszego zainteresowania całej Polski zagadnieniami Pomorza. W imieniu władz państwowych przemawiał wicestarosta Czubiński, a w imieniu prezydenta miasta r. Hańczewski. Jako delegat związku giełd złożył życzenia nowopowstałej placówce przedstawiciel

i Giełd przez dyr. Wójcicka dokonano wyborów uzupełniających do rady Giełdy, wybierając: na członka dyr. Kisiela z Grudziądza i na zastępców pp. Stolpego z Bydgoszczy, Meelerskiego z Torunia, Pysznego z Lubicza i Skrzetuskiego ze Starogardu.

Z ZAGRANICY

(p) **Zwolnienie wywozu raków od podatku od obrotu.** Min. skarbu w porozumieniu z min. rolnictwa i reform rolnych oraz przemysłu i handlu okólnikiem z dnia 23 czerwca rb. zwolniło od podatku przemysłowego od obrotu transakcje eksportowe rakami, uskutecznione w okresie, poczynszszy od dnia 1 stycznia 1933 r.

(z) **Interesy eksportu polskiego, a zryczałtowanie podatku obrotowego przy imporcie do Czechosłowacji.** Rząd czechosłowacki ogłosił rozporządzenie, mocą którego zryczałtowany został podatek obrotowy przy imporcie całego szeregu artykułów. Polskę mogą zainteresować następujące artykuły: saletra sodowa naturalna i sztuczna, nieczyszczona i saletra wapniowa z zawartością do 8 proc. azotanu amonu — podatek wynosi 7 koron czeskich za 100 kg. brutto, ryż łuszczony i łamany — 12 koron, cebula 5 kor., czosnek 20 kor., wszelkie jarzyny przyprawione 5 proc. wartości, nasiona traw 3 proc., masło 70 koron za 100 kg.

(z) **Instituto Mobiliare Italiano w roku 1932.** W obecności Mussoliniego odbyło się w Rzymie pierwsze roczne zebranie utworzonego przed rokiem Instituto Mobiliare Italiano, instytucji powołanej do życia dla finansowania osłabionych przedsiębiorstw. Prezes I. M. I., senator Teodoro Meyer, prezydent Banku Italji, złożył sprawozdanie z działalności tej instytucji, która udzieliła przemysłowi pomocy na łączną sumę 2,8 miliardów lir Ogółem I. M. I. pokrył zgłoszone przez przemysł zapotrzebowania na kapitały inwestycyjne w wysokości 30 proc. żądanych sum.

(z) **Europejskie spożycie cukru pod znakiem kryzysu.** Spożycie cukru w krajach europejskich przedstawiało się według F. O. Lichta (liczby dotyczące r. 1932 podano w nawiasach) w maju rb. 575.121 tonn (544.332), a w okresie wrzesień maj 1932/33 r. — 5.105.455 t. (5.259.226 t.) Z powyższego zestawienia wynika, że spożycie europejskie w maju 1933 r. wobec maja 1932 roku zwiększyło się o 307.89 tonn, czyli 5,7 proc., zaś za okres wrzesień maj 1932/33 wobec tego okresu kampanji poprzedniej — zmniejszyło się o 153.771 tonn, czyli 2,9 proc.

Rekordzista światowy Douda, który startuje w niedzielę w pojedynku z Heljaszem w rzucie kula. Najlepszy wynik Czechosłowaka w tej konkurencji wynosi 16,20 m., co stanowi nieoficjalny rekord świata.

Zdjęcie nasze przedstawia scenę z wczorajszego owacyjnego powitania kpt. Skarżyńskiego na lotnisku w Warszawie.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

KALENDARZYK

Czwartek, 3 sierpnia 1933.

Słońce: wschód 4,15 — zachód 19,41 —
długość dnia 15 godzin 26 min.
Księżyc: wschód 18,45 — zachód 0,17 —
przed pełnią.

Stan pogody według spostrzeżeń Instytutu Meteorologicznego Uniwer. Pozn.: Czwartek 3 sierpnia godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana plus 15 st. C., pochmurno, wiatr półn. zachodni. Ciśnienie atmosferyczne wysokie 758 mm. — W ub. dobie temperatura powietrza najwyższa plus 23 st. C., najniższa plus 16 st. C. Ilość opadów 2 mm.

Poziom wody w Warcie według notowań Państwowego Zarządu Wodnego: Wczoraj — 0,32 m., dzisiaj — 0,32 m. Kal. rzk.: Heljodor B. — jutro Dominik; Arystarch.

Kal. słow.: Letosław — jutro Ostromir.

Z POZNANIA

— *** OKRADZONY W POCIAGU.** Podczas wsiadania do pociągu na dworcu poznańskim okradziono p. Zbigniewa Dolskiego z Warszawy (ul. Mokotowska 65). Nieznani dotychczas złodzieje kieszonkowizabrali p. Dolskiemu z kieszeni portfel z zawartością 1300 złotych i bilet III kl. W wyniku natychmiastowego śledztwa ujęto znanych złodziei kieszonkowych Stanisława Podgórskiego z Warszawy (Zielonki), i Żyda Chaima Temmersohna z Kutna (ul. Senatorska 44), którzy waleśali się podejrzenie na dworcu kolejowym. (kl)

— *** OKRADZENIE OBYWATELA CZESŁOWACKIEGO.** W jednym z tuższych hoteli okradziono p. Franciszka Waneczka z Czechosłowacji. Z pokoju hotelowego skradziono walizkę skórzaną, z ubraniami i bielizną, buty i inne przedmioty, oceniane przez właściciela na sumę 5 tys. koron czeskosłowackich. (kl)

— *** WŁAMANIE DO MIESZKANIA.** Podczas chwilowej nieobecności włamano się do mieszkania p. Franciszka Kuźmy przy ul. Mostowej 37. Łupem włamywaczy padła odzież męska i damska oraz bielizna i inne rzeczy, oceniane przez poszkodowanego na sumę przeszło półtora tysiąca złotych. (kl)

— *** BÓJKĄ MIĘDZY BRACMI.** Na ulicy Marszałka Focha doszło do bójki między braćmi Ludwikiem i Janem Wojtkowiakami. Podczas zajścia Ludwik pchnął swego brata w okolicę serca nożem. Poranionego opatrzyło pogotowie ratunkowe. (kl)

— *** SAMOBÓJCZY SKOK DO WARTY.** W zamiarze samobójczym skoczył do Warty na Szelągu 52-letni Leon Petel bez stałego mieszkania. Desperata wyłowiono, a wezwane pogotowie ratunkowe przewiozło go do szpitala miejskiego. (kl)

— *** SKRADZIONY KAJAK.** W komisarjacie V znajduje się kajak. Właściciela nie zdolano narazie stwierdzić. Przypuszczalnie kajak pochodzi z kradzieży. (kl)

— *** ŚMIERĆ POD KOŁAMI POCIĄGU.** W pobliżu stacji kolejowej w Maksymiljanowie pod Bydgoszczą, usiłował wyskoczyć z pociągu towarowego robotnik Franciszek Alfutowski z Bydgoszczy. Wpadł jednak pod pociąg i zginął na miejscu. (kl)

Z POZNAŃSKIEGO

— *** CZARNKÓW.** (Bezczelny Niemiec). Znany na terenie czarnkowskim hakatysta niemiecki rolnik Ar. Abr. z Huty odmówił udzielenia podwoju wojsku, a podoficera, który przybył wyjaśnić powody tej odmowy, wyprosił za drzwi. Warto dodać, że Abr. ma w stajni 5 koni i właśnie przypadała na niego kolej dostarczenia lokomotywojwojsku. Bezczelność niemiecka, jak widzimy, przechodzi wszelkie granice.

— *** DAMASLAWEK.** (Poświęcenie i otwarcie boiska „Sokoła“). Staraniem zarządu „Sokoła“ oraz przy pomocy miejscowego obywatelstwa odbędzie się w niedzielę, 6 b. m. uroczystość 10-lecia istnienia Tow., połączona z poświęceniem i otwarciem boiska. Uroczystość zapowiada się imponująco. Współdziałają zapowiedziany liczne gniazda sokole z okolicy.

— *** GNIEZNO.** (Ciekawe rozprawy sądowe). 14 sierpnia sąd okręgowy w Gnieźnie będzie rozpatrywał dwie ciekawe sprawy karne. Pierwsza rozprawa dotyczy redaktorów „Lecha“ i to pp. Kazimierza Jazwickiego i Stanisława Cieślaka, oskarżonych o artykuł p. t. „Sprawa zalepiania uchwały sądowej przy konfiskacie „Lecha““. Sprawa niniejsza była przedmiotem dyskusji w Senacie, poruszona przez senatora Seydę. Poza tym na wokandyę sądu znajdzie się sprawa adwokata Alfreda Adamka z Gniezna, oskarżonego z artykułów 262-32 291 k. k.

— (Z rady miejskiej). Na ostatnim posiedzeniu rady miejskiej tematem obrad były następujące sprawy: uchwalenie zmiany budżetu (różnica in minus wynosi 6249 zł), sprawa 30 000 zł pożyczki z Funduszu Pracy, udzielenie urzędnikom magistrackim 3 miesięcznych zaliczek narówni z urzędnikami państwowymi oraz

sprawa wyboru „komisji“ w zamian dotychczasowego „wydziału“ rady. Wszystkie sprawy uchwalono wedle przedłożenia. — (Niewypłacenie poborów urzędnikom magistrackim). Magistrat gnieźnieński wobec próżnych kas nie wypłacił na 1 sierpnia swoim urzędnikom przynależnych poborów. Jak się dowiadujemy, dopiero w końcu bież. tygodnia wypłaci im się na poczet poborów pewne zaliczki. (br)

— *** JAROCIN.** (Nowy szabesgoj.) Mistrz rzeźniczy i właściciel domu w Jarocinie p. Jan Woliński, ul. Warszawska 15, wydzierżawił mieszkanie Żydowi Izaakowi Silberbergowi mimo, że o wspomnianie mieszkanie ubiegali się Polacy. Silberberg przybył z Kalisza i zamierza otworzyć warsztat szewsko-cholewkarski. Społeczeństwo dobrze sobie zapamięta „patriotyczny“ czyn p. Wolińskiego, a rzemieślnicy polscy, którym p. W. nagwałt wypcha konkurenta-Żyda, będą wiedzieli, w jaki sposób należy się ustosunkować do kolegi rzemieślnika, egzystującego dzięki poparciu Polaków.

— (Zabawa kościelna). W niedzielę 6 sierpnia rb. odbędzie się w parku ks. Radolina wielka zabawa ludowa (kiermasz), którą urządza Komitet Budowy Nowego Kościoła. Zabawy ludowe urządzone corocznie przez wspomniany komitet posiadają już swoją tradycję i cieszą się wprost niebывалым powodzeniem. Dość wymienić, że 15 sierpnia 1931 r. brało udział w zabawie 4 tysiące, a 2 lipca 1932 r. przeszło 6 tysięcy osób. Zabawa rozpoczyna się o godz. 2 popołudniu pochodem z orkiestrą do parku. Podczas zabawy moc dotychczas niewidzianych niespodzianek, przegrzywać będzie orkiestra kolejowa pod kier p. kapelmistrza Dzieckowskiego. Niewatpliwie i tegoroczna impreza, z której całkowity zysk przeznaczono na piękny cel, wykończenie budowy nowego kościoła, zwabi wzorem lat ubiegłych jeszcze większe rzesze zwolenników dobrej i przyjemnej zabawy.

— (Złot S. M. P.). W niedzielę 13-go sierpnia rb. odbędzie się w Jarocinie okręgowy złot. Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej okręgu jarocińskiego połączony z zawodami lekkoatletycznymi.

— (Na złot „Sokoła“). Młodzież męska pozaszkolna tutejszego gniazda męskiego „Sokoła“ pracuje obecnie gorątkowo nad wykończeniem kajaków które sobie sama buduje, a którym udaje się w dniu 4 sierpnia rb. Warta na złot okręgu jarocińskiego, który odbędzie się w niedzielę 6 sierpnia rb. w Sremie.

— *** NAKŁO.** (Powrót drużyn harcerskich z obozów). W ubiegłym tygodniu wyrzuciła z obozu harcerskiego I drużyna harcerska im. Tadeusza Kościuszki, która na przeciąg 3 tygodni rozbiła namioty w Wołosiance na Podkarpaciu. Z obozu robiono liczne wycieczki w najbliższą okolicę, przyczem zwiędzili harcerze pola naftowe w Turce. Poza tem jedna wycieczka odbyła się do Uzołu w Czechosłowacji. II drużyna harcerska im. Ad. Mickiewicza obozowała na lotewskiej granicy w Słobódce, gdzie była nadzwyczaj gościnnie podejmowana przez harcerzy lotewskich.

— (Z zawodów tenisowych o mistrzostwo miasta). W ubiegłą sobotę 29 lipca odbyło się w lokalu „Strzelnicy“ w Nakle rozdanie nagród na zakończenie turnieju tenisowego o mistrzostwo miasta. Okolicznościowe przemówienie wygłosił p. burmistrz Bobowski, poczem wręczył żetony pamiątkowe: p. Edmundowi Zygmantowskiemu oraz p. Annie Głowackiej za mistrzostwa w grach pojedynczych. W niedzielę 6 bm. odbędzie się w Nakle rozgrywki towarzyskie między reprezentacjami Wągrowca i Nakla.

— *** NOWE MIASTO N. WARTA.** (Z rady miejskiej). Dnia 28 lipca odbyło się posiedzenie rady miejskiej w celu uchwalenia kupna budynku od p. Joannego w Kłecę. Mimo większości głosów za nabyciem budynku, kupno z pewnością nie dojdzie do skutku, gdyż p. Joanne w związku z sprzedażą postawił warunek zamiany gruntów z miejskimi, na co rada miejska zgodzić się nie chce. Przy wypełnieniu warunku zamiany gruntów, budynek ten mieszczący obecnie magistrat, kosztować miałby 12 tys. zł.

— (Uratowany od śmierci). Leon Przybylski z Nowego Miasta udał się w dniu 28 lipca wraz z towarzyszącymi na zbieranie kłosów na polach poza rzeką Wartą. Ażeby skrócić sobie drogę, przepływał Wartę. W pewnym momencie Przybylski, znajdujący się na głębi, zastąpił i począł tonąć. Na rozpatrzliwy krzyk tonącego i towarzyszy przybiegli kąpiący się w pobliżu p. Głębocki, sekretarz wójtostwa w Bronisławiu, któremu udało się tonącego uratować od niechybnej śmierci Panu Głębockiemu należy się za odważny czyn uznanie.

— (Mianowanie II zast. urzędnika stanu cywilnego). Województwo mianowało w miejsce p. Kazimierza Kulińskiego, b. rachmistrza magistratu, p. Jana Baszczyńskiego, rachmistrza magistratu w Nowemiejście, drugim zastępcą urzędnika stanu cywilnego na obwód mieszany Nowemiejście.

— *** NOWY TOMYŚL.** (Z Bractwa Kurkowego). W ub. poniedziałek odbyło się w lokalu Strzelnicy nadzwyczajne walne zebranie, które zajął prezes, p. Roman

Nitszke. Po załatwieniu spraw formalnych uzupełniono zarząd, który przedstawia się następująco: Nitszke Roman — prezes, Kańduła Kazimierz — wiceprezes, Zygmantowski Kazimierz — sekretarz, Eckert Tadeusz — zast. sekr., Łęcki Józef — skarbnik, Patałas Ignacy — komendant, Bayer Mieczysław — zast. komend. W dalszym ciągu uchwalono urządzać w dniu 20 bm. strzelanie żniwne. Również omawiano projekt pobudowania przy Strzelnicy Bractwa strzelnicy małokalibrowej.

(Włamanie.) W nocy z 25 na 26 ub. m. włamali się nieznan sprawcy do składu kolonialnego p. A. Szczegóły w Bolewiczach, gdzie po wyjściu szyby z okna skradli większą ilość wyrobów tytoniowych i towarów kolonialnych, oraz dostali się do kuchni, skąd zabrali zegarek i mniejszą gotówkę.

(Udana impreza.) Dobrze rozwijające się Stow. Młodych Polek urządziło w ub. niedzielę w ogrodzie Strzelnicy zabawę lawową, na którą przybyli S. M. P. z Starogo Tomysła, Jastrzebska z Bolewic. Zabawę zaszczycili obecnością ks. prob. Cwiejkowski i patron S. M. P. p. dyr. Janiewicz. (tp.)

— *** ODOLANÓW.** (Przeniesienie Urzędu Katastralnego do Ostrowa.) W lipcu zlikwidowany został w Odolanowie Urząd Katastralny, którego agendy przeniesiono do Ostrowa. Krążą pogłoski, że zlikwidowany zostanie także miejscowy inspektorat szkolny oraz Szkoła Rolnicza. Społeczeństwo odolanowskie jest zaniepokojone temi pogłoskami.

(Odolanów pozbył się ostatniego właściciela Żyda.) P. Stefan Bochyński, mistrz rzeźniczy, wykupił z rąk Żydówki „Emmy Jeckel“ większą nieruchomość, gdzie w najbliższym czasie urządził skład rzeźniczy. Jest to ostatnia posiadłość, która była w rękach żydowskich.

(Burza.) W nocy z 28 na 29 lipca przeszła nad tutejszą okolicą gwałtowna burza. Grom uderzył w stodołę rolnika Hoffmanna w Możdżanowie. Spalił się cały tegoroczny sprzęt zboża oraz maszyny rolnicze. Straty poważne.

— *** OSTRÓW.** (Obchody wielkich rocznic.) Celem uczczenia 13-iej rocznicy „Cudu nad Wisłą“ powstał tu komitet, który projektuje w święto Wniebowzięcia Najśw. Marii Panny odprowadzenie uroczystego nabożeństwa dziękczynnego, przemarsz wojska ulicami miasta i festyn na stadionie. Inicjatywa wyszła z starostwa. Na zebraniu z pewnej strony domagano się określenia uroczystości „Zwycięstwem nad Wisłą“ — nie „cudem“.

Zawiązano tu również drugi komitet powiatowy, który ma na celu uczcić 250-tą rocznicę odsieczy pod Wiedniem“. Komitet ten urządzi w nadchodzącą niedzielę, 6 bm. zbiórkę uliczną na odrestaurowanie zamku w Olesku.

(Stała kolonja.) Staraniem rady miejskiej, magistratu i kasy chorych wybudowano w lasach mikstackich dwie wielkie hale i zabudowania gospodarce pod stałą kolonję dla biednej dziatwy szkolnej. Pierwsza grupa w liczbie 120 dzieci wyjechała tu wczoraj na tę nową kolonję.

(Strajk rolny.) W majętności Kwiatków pod Ostrowem wybuchł strajk ludzi dominjalnych na tle zarobkowym.

(Osobiste.) P. Jan Michałowski, długoletni kierownik szkoły powszechnej w pobliskim Zębocwie, wiceprezes okręgu podpozn. Stow. Chrześcijańsko-Nar. Nauczycielstwa, przeniesiony został w stan spoczynku. (n)

— *** OSTRZESZÓW.** (Z zakładu SS. Nazaretanki). Siostry Nazaretanki otwierają z nowym rokiem szkolnym w dniu 21 sierpnia rb. I i II klasę szkoły powszechnej dla dziewcząt i chłopców. Dla dziewcząt otwierają pensjonat.

— *** PLESZEW.** („Wyjaśnienie“). W związku z doniesieniem naszego korespondenta pleszewskiego w poniższej sprawie jesteśmy prosieni o zamieszczenie następującego wyjaśnienia:

„Nie prawdą jest, bym w lokalu Bractwa Kurkowego w Pleszewie wznosił okrzyki „Heil Hitler“. Prawdą jest natomiast, iż opowiadałem wówczas w towarzystwie głośno żart na temat „Heil Hitler, heil Dich“. W toku opowiadania tego żartu wypowiedziałem tylko raz słowa „Heil Hitler“ w łączności ze słowami „heil Dich“. W towarzystwie nie było nikogo z Berlina tylko między innymi p. Kirchstein, obywatel ziemski, właściciel majątności Skrzywno pow. Jarocin. Odnosnie do pp. ppor. Szcześniaka i Dąbka, to wniosłem przeciw nim oskarżenie o uraz cielesny, pozbawienie wolności i zniewagę do pana prokuratora przy wojskowym sądzie okręgowym w Poznaniu.“ (—) Adam Świtalski, Ostrów.

— *** POWIDZ.** (Wycieczka polskiego Touring Klubu). W ub. niedzielę przybyła do tut. uzdrowiska liczna wycieczka polskiego Touring Klubu, urządzona w związku z przejęciem uzdrowiska przez P. T. K. na przeciąg 3 lat. Zjechało 1500 osób z różnych stron kraju.

— (Lekkomyślna matka). Lekkomyślna żona chałupnika L. w Rzymachowie pozostawiła na publicznej drodze bez opieki swego 18-miesięcznego synka i rychno doczekała się skutków nierozważne-

go kroku. Nadjechał mianowicie w pewnej chwili wóz. Wskutek nieuwagi woznicy „brzdąc“ dostał się pod konie, odnosząc na szczęście tylko kilka lekkich obrażeń.

— *** ROGOŹNO.** (Z sali sądowej). W ubiegły czwartek toczyła się w tut. sądzie grodzkim pod przewodnictwem sędziego dr. Mliśko rozprawa przeciw Władysławowi Kalkowskiemu z Rogoźna o sfałszowanie zamówienia i kupno płaszcza na szkodę chlebobawcy p. Dregesa. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego sąd skazał K. na 1 miesiąc więzienia z zawieszeniem na 2 lata — Sprawę przeciw Brunonowi i Pelagji Kocom o opór władzy postanowiono przekazać sądowi okręgowemu do rozpatrzenia. — Oskarżonego o podpalenie w celach zysku niej. Weckwerta sąd uwolnił od winy i kary dla braku dowodów. — W sprawie przeciw Bartolowi Janowi z Ninina o kradzież leśną sąd skazał oskarżonego na zapłacenie 80 zł grzywny lub 9 dni aresztu, z zawieszeniem wykonania kary na 2 lata. — Oskarżonych Bononia i Zdrojowego z Budziszewka o kradzież roweru z podwórza p. Waśkowiaka z Gościejewa na szkodę p. Ratajczaka skazał sąd wyrokiem zaocznym na 1 rok więzienia i ponoszenie kosztów postępowania, z zawieszeniem wykonania kary na przeciąg 2 lat.

— (Treningi kajakowców). Począwszy od 1 bm. codziennie od godz. 19.30 przed ogrodem p. Adamskiego odbywać się będzie trening kajakowy Klubu Kajakowców przed organizowaniem wyścigami, które odbędzie się przed nocą wenecką w dniu 15 bm. Szczegóły organizacji zawodów pływackich, wyścigu kajakowego jak i „nocy“ podamy później.

— *** SWARZĘDZ.** (Echa wielkiego pożaru). W sprawie pożaru pod Swarzędzem, dowiadujemy się dalszych szczegółów; szopa, która spłonęła doszczętnie była własnością niemieckiej spółdzielni budowlanej z ogr. odp. „Heimstättengossenschaft“. W szopie liczącej 800 m kw. powierzchni w chwili pożaru znajdowała się mlóczarka, maszyna do prasowania słomy, sieczkarnia, wozy oraz olbrzymie zapasy słomy częściowo już wymłóconej i siano. Pożar powstał od iskier wylatujących z parówki, od których zajęła się słoma i cała stodoła stanęła w płomieniach. Na miejsce pożaru przybyły natychmiast ochotnicze straże pożarne ze Swarzędza, Kostrzyna Gruszczyńska i Gurtatowa. Stodoła była ubezpieczona w Kraj. Ubezpiecz. w Poznaniu. Wartość spalonych maszyn oblicza się na 18 tysięcy zł. Ogólne straty wynoszą około 30 tysięcy złotych.

— *** SKOKI.** (Z życia przemysłowców). Bardzo ruchliwe Towarzystwo Przemysłowców w Skokach odbyło dnia 1 b. m. plenarne zebranie miesięczne, na którym prezes p. A. Stefaniak wygłosił referat o zmianach w prawie przemysłowem oraz drugi referat p. t. „Nowy ustroj samorządowy“. W dyskusji wyjaśniono kilka aktualnych zagadnień organizacyjnych. Towarzystwo postanowiło urządzić obchód 250-tej rocznicy „Odsieczy Wiednia“. Organizacja obchodu zajmie się specjalny komitet.

— (Kradzież roweru). Listonoszowi p. M. Adamskiemu skradł niewykryty dotąd złodziej rower męski marki „Victoria“, wartości 150 zł.

— *** SZAMOTUŁY.** (Pociąg przejechał wóz żniwny.) We wtorek, 1 sierpnia o godzinie 15.30 na torze kolejowym Poznań—Szamotuły—Międzychód wydarzył się niebezpieczny wypadek, nie pociągając na szczęście ofiar w ludziach. Pomiędzy stacją Binino—Nojewo przy kilometrze 18,3 jechał polną drogą wóz drabiasty majątności Stefanowo w pole, po żyto. Przejeżdżając przez tor kolejowy, uderzył parowóz pociągu osobowego nr. 1933, zdążający w kierunku Międzychodu w konie, które legły na miejscu. Wóz został rozbity na drzazgi. Woznica, niejaki Jan Grajek z Stefanowa ocalał cudem. — Nadmienić należy, że w krytycznym miejscu nie ma zapory. Kto w wypadku winę ponosi, ustali śledztwo. (tel. wł.)

(Kradzież.) Młynarzowi p. Maksymiljanowi Stawickiemu w Czyszczu skradziono z mieszkania ubrań, płaszczy i obuwia za około 500 złotych.

(Niesumienny parobek.) Mistrz piekarski p. Henryk Łączkowski z Podrzewia pozostał swego parobka Czesława Szczechowiaka rowerem do Pniew, by wpłacić w firmie Wawrzyniak 297.00 złotych. Niesumienny parobek zabrał gotówkę i rower i znikł bez śladu.

(Wściekliczna.) Przed kilku dniami stwierdzono u psa p. Jadrzyka, mistrza rzeźniczego, wścieklicznę. Władze zarządziły w całym mieście kontumację psów. W ub. środe zjechał wóz rakarni z Brodziszewa, który zabierał wszystkie psy właścicieli, mieszkających przy placu Sienkiewicza, części ulicy Sądowej i Wroneckiej.

— *** TRZEMESZNO.** (Zdemaskowanie złodzieja). Jako sprawcę kradzieży dokonanej u mistrza rzeźniczego p. W. Jaskólskiego, zdemaskowano po paru dniach niejakiego Ignacego Dębińskiego, kowala z zawodu, mieszkającego przy ulicy Ko-

Wielkie świętokradztwo w Kaliszu

ściuszki. Aresztowany po przesłuchaniu został odstawiony do więzienia w Gnieźnie. Debińskiemu przypisuje się również już dawniej popełniane kradzieże tak w mieście jak i okolicy.

— **WSZEMBÓRZ.** (Wielki pożar.) W ubiegłym tygodniu spalił się w Wszemborzu, pow. wrzesiński, kompleks budynków, będący w części własnością mjr. rez. p. Węsierskiego i gospodarza Lisieckiego. Pożar powstał w godzinach porannych w części gosp. Lisieckiego. Z powodu posuchy i gwałtownego wiatru ogień w mgnieniu oka objął całe zabudowanie, tak, że o ratunku nie było mowy. Spaliło się trochę inwentarza żywego oraz wszystkie maszyny gospodarskie. Każdy z pogorzalców oblicza straty na około 20 tys. złotych. Istnieje przypuszczenie, że pożar spowodowała zbrodnicza ręka. (th)

— **ŻNIN.** (Włamywacze w składzie spożywczym). W Czewujewie w powiecie żnińskim nieznanymi złoczyfcami włamał się do sklepu spożywczego p. Bronisława Poloczka. Łupem nieznanymi włamywaczy padło przeszło 3 tys. papierosów 20 kg cukru 20 paczek herbaty czekolady i kilka litrów wódki, oraz 15 zł gotówki. (kl)

Z BYDGOSZCZY

— **Ohydna zbrodnia.** Willi Ganotł, zamieszkały przy ul. Toruńskiej 125, doniósł policji, że 1 sierpnia o godz. 20.30 wyłowiono z Brdy w pobliżu jego stoczni dla naprawy statków ciało utopionego Njworodka. Noworodek miał obcięte ręce i nogi. Ponieważ chodzi o wykrycie sprawcy ohydnej zbrodni dzieciobójstwa, policja prosi wszystkie osoby, mogące ułatwić śledztwo, aby zgłosiły się w komisariacie IV Policji Państwowej przy ul. Toruńskiej.

— **Projekt Spółdzielni Mleczarskiej.** Jakis nieznanymi bliżej komitet organizacyjny zwołuje na sobotę 5 sierpnia o godzinie 12 w sali restauracji Pod Lwem zebranie organizacyjne rolników pow. bydgoskiego dla stworzenia Spółdzielni Mleczarskiej. Niewątpliwie powstanie takiej spółdzielni może mieć dla rolników pewne znaczenie, ale powinni zgóry zabezpieczyć się, aby spółdzielnia nie doprowadziła do takiego krachu, jaki przed kilkoma laty zdarzył się na Pomorzu ze Spółdzielnią Mleczarską, mającą swoją centralę w Grudziądzu.

— **Ograniczenie ruchu na Brdzie.** W związku z regatami, Państwowy Zarząd Wodny wstrzymuje ruch statków, tratw, żaglówek oraz łodzi, nie biorących udziału w regatach, w sobotę od godz. 12 — 20 i w niedzielę od 8 — 20. Ograniczenie to dotyczy specjalnie terenu portu w Brdyjściu. Komunikacja pasażerska między Bydgoszczą i przystanią w Łęgowie będzie normalna, jednak pod kontrolą organów Państwowego Zarządu Wodnego i Policji Wodnej.

— **Oczyścić stawy.** Obydwa stawy w parku Kazimierza Wielkiego do tego stopnia zarosły rzezą i drobnymi wodorostami, że nie widać z pod nich powierzchni wody. Wodorosty te wydzielają niemiłą woń zgliznizny. Ponieważ ze spaceru i wypożyczynku w parku tym korzystają liczne rzesze obywatelstwa i dzieci, zwracamy dyrekcji Orodów Miejskich uwagę na konieczność dokładnego oczyszczenia obu stawów.

— **Po „Zjeździe Gwiazdztwem”.** Ogólny wynik sobotniego i niedzielnego Samochodowego Zjazdu Gwiazdztwem nad morze był w punktach następujący: Pomorski Automobilklub 2341,9 pkt., Łódzki Automobilklub 1557,5 pkt., Wielkopolski — 651,1 pkt., Krakowski — 250 pkt. Samochód Wołyńskiego Automobilklubu, który wyruszył na zjazd z Krzemienia, dotarł do Skórcza pod Starogardem, tam jednak, niedaleko już celu podróży, zmuszony był zatrzymać się i nie dojechał do Gdyni. Śląski Automobilklub zawiadomił organizatorów zjazdu, że nie mógł wziąć udziału z tego powodu, iż zajęty jest przygotowaniem na najbliższą niedzielę Zjazdu Gwiazdztwem do Wisły w Beskidzie Zachodnim.

— **Kradzież roweru.** Tadeuszowi Łagowskiemu, zam. w Kobylebotach pow. bydgoski, skradziono rower w korytarzu domu przy ul. Marszałka Focha.

— **Ujęto: 2 osoby za kradzież, 1 za oszustwo, 1 za przekroczenie przepisów policyjno-obyczajowych.**

— **Dyżury aptek:** Od 31 lipca do 6 sierpnia apteka Przy Bielawach ul. Gdańska, apteka Pod Łabędziem ul. Gdańska i Staromiejska przy ul. Długiej.

Z POMORZA

— **GRUDZIĄDZ.** („PePeGe” podejmuje pracę). Po 4-tygodniowej przerwie „PePeGe” znów uruchomiło fabrykę; prace rozpoczęto w dziale technicznym, chirurgicznym, w wężowni i walcowni, w których umieszczono 600 robotników. Inne działy, jak obuwiczny itp. uruchomione zostaną w następnych dniach; liczba robotników podniesie się wówczas o dalsze kilka set.

— (Spadł z dachu wagonu w czasie podróży). Bezrobotny ślusarz Adam Gott, lat 20, bez stałego miejsca zamieszkania, chcąc koleją odbyć bezpłatną podróż z Gdyni do Warszawy, ułokował się na dachu wagonu III kl. G. przebył już szczęśliwie drogę do Laskowic, lecz wskutek przemęczenia spadł w pobliżu Jezewa na nasyp kolejowy, gdzie w stanie nieprzy-

Z Kalisza donosi (mk.): Lotem błyskawicy obiegła dzisiaj w czwartek nasze miasto wieść, że kościół SS. Łazaretanek (poreformacki) został okradziony z wot złotych i pieniędzy w skarbonkach.

Gdy siostra sakrystjanka wczesnym rankiem zeszła z klasztoru, by otworzyć kościół, zastała drzwi, prowadzące z korytarza klasztornych, otwarte. Zaskoczona tym faktem, weszła do kościoła. Tutaj zastała nieład na ołtarzach i skarbonki do pieniędzy rozbite. Okazuje się, że świętokradca zrabował wota z bocznych ołtarzy, m. i. 4 złote zegarki, kilkanaście pierścionków złotych i krzyżyków oraz rozbił 7 skarbonek z pieniędzmi. Zbrodniarz nie tknął natomiast tabernakulum ani też ołtarza wielkiego, zasłoniętego zasuwany obrazem.

Zawiadomiona o zbrodni świętokradztwa policja przystąpiła do szcze-

gółowych oględzin kościoła i terenu przyklasztornego, znajdując ślady stóp i odcisków palców. Porobiono zdjęcia daktyloskopijne, na podstawie których będzie można wykryć zbrodniarza czy zbrodniarzy, gdyż okoliczności wskazują, że było ich dwóch. Jeden grasował w kościele, a drugi na zewnątrz w ogródcu. Według wszelkiego prawdopodobieństwa zbrodniarz ukrył się w kościele w czasie dnia, gdyż kościół był otwarty, niema bowiem śladów wdarcia się z zewnątrz.

Natomiast jego współnik, przedostawszy się z ogrodu przyklasztornego na ogródek, czekał na wyniki rabunku towarzysza zbrodni. Prawdopodobnie on też wyrwał z mogiły starej, usypanej obok lipy, krzyż drewniany i oparłszy się o mur kaplicy, zaglądał przez okienko do wnętrza kościoła. Ślady na skarbonkach i zamkach wskazują, że zbrodniarz operował ja-

kiemś dłuższym. Nie mogąc otworzyć wielkich zamków wewnątrz kościoła, otrzymał pomoc od współtowarzysza zbrodni, który dopomógł mu do wydobycia się na korytarz klasztorny, skąd już razem uciekli ogrodami na ulicę. Takie są hipotezy dostania się do kościoła i dokonania świętokradztwa, gdyż żadnych innych śladów na murach klasztoru policja nie odnalazła.

Zbrodniarz w kościele posługiwał się drabinką, wchodząc na ołtarze w obuwiu (wskazują to ślady piasku) i po drabinie dostawał się do zawieszonych w górze wot. Skradł wyłącznie złote przedmioty.

Prowadzone energicznie przez policję śledztwo przyczyni się niewątpliwie do szybkiego wykrycia zbrodniarza. (tel. wł.)

Żniwo śmierci na Pomorzu

Złotki na polu — Trzy tragiczne wypadki w czasie kąpieli

Z Brodnicy na Pomorzu donosi (x): Podczas kąpienia się w jeziorze Bachotek utonął handlarz Izrael Zelich Horowicz z Łodzi. Horowicz przybył przed kilku dniami do Brodnicy, gdzie trudnił się handlem domokrażnym.

Na polu pod Mieszewami (okolica Brodnicy) znaleziono męczyznę z rozbitą czaszką, który dawał słabe oznaki życia. Przewieziony do szpitala zmarł. Jak stwierdzono, denat. pochodzący z powiatu wyrzyskiego, nazywa się Lange Stanisław. Przyczyny śmierci narazie nie stwierdzono. Przypuszcza się, iż Lange najechany został przez samochód i śmiertelnie poraniony. Nielito-

ściwy kierowca samochodu w obawie przed odpowiedzialnością umknął.

W tych dniach udali się bracia Franciszek i Klemens Mikołajczykowie z Debin pod Kościerzyną, lat 18 i 14, łodzią na jezioro Lipno po rzezę i trawę na paszę. Wskutek przeładowania łodzi w drodze powrotnej łódź zaczęła się zanurzać. W obliczu grozącej śmierci obaj wskoczyli do wody, by dopłynąć do brzoju. Wskutek wyczerpania sił w walce z falami wzburzonego w tym dniu jeziora, obaj zginęli okrutną śmiercią. Złotki topielców wydobyto następnego dnia. Straszny wypadek wywołał przykre wrażenie w całej okolicy.

tomnym znalazła go służba kolejowa. Ciężko potłuczonego pasażera umieszczono w szpitalu miejskim w Grudziądzu.

— (Wista wyrzuciła swe ofiary). Obok cytadeli Wisła wyrzuciła na brzeg zwłoki nieznanego, około 12 lat liczącej dziewczynki, która najprawdopodobniej utopiła się podczas kąpieli. Zwłoki umieszczono w kostnicy szpitala miejskiego. Zwłok studenta Gerharda Bartla, który zginął dnia 22 ub. m. w nurtach Wisły, dotąd nie odnaleziono.

— (Poważne inwestycje). Miasto, uzyskawszy z Funduszu Pracy pożyczkę w kwocie 200000 zł na uporządkowanie i wybrukowanie ulic w nowo powstałej kolonii will na Kuntersztynie, przystąpiło do realizacji projektu. Prace rozpoczęto na końcowym odcinku ulicy M. Piłsudskiego, przy której stanie kosztem 300 000 zł hala targowa. Po uporządkowaniu ulic i założeniu plant wzdłuż Trynki będzie to jedna z najładniejszych dzielnic miasta. (ski)

— **ŚWIECIE N. WISŁA.** (Likwidacja Spółdzielni Przemysłu Ludowego). W styczniu 1931 r. założono w Świeciu, z inicjatywy ówczesnego starosty powiatowego p. Kowalskiego — dziś w stanie spoczynku — Spółdzielnię Przemysłu Ludowego, mającą za zadanie rozwinięcie istniejącego tu i ówdzie — po wsiach — przemysłu ludowego: wyrobów i rzeźb z drzewa oraz haftów, uruchomienie specjalnego warsztatu rzemieślniczego, a co najważniejsze zbyt produkcji tego przemysłu. — Pierwsze lata spółdzielnia rozwijała się produkując rozmaite przedmioty drewniane, in. nawet meble ozdobne w wzory kaszubskie, na które znajdowano kupców. Wzmagał się stale kryzys wywarł i tu swoje piętno i to do takiego stopnia, że walne zebranie członków uchwało, nie widząc innego wyjścia z sytuacji, rozwiązanie spółdzielni. I tak znowu pada ofiarą kryzysu jedna placówka gospodarza — jedna z nielicznych tego rodzaju — na Pomorzu.

— (Żyd w polskiej wsi). Do jednej z większych miejscowości powiatu świeckiego — Jezewa sprowadził się pierwszy Żyd, i to niestety, dzięki Polakowi p. Brodowskiemu, który w swym domu handlowym wynajął sklep Żydowi.

— (Piorun uderzył w dom mieszkalny). W Pastwiskach uderzył grom w dom mieszkalny rolnika Kalinowskiego Franciszka. Dom spłonął doszczętnie; szkody wynoszą kilka tysięcy złotych.

— (Nieomal śmierć pod rogami buhaja). Na majątności Marji Schulzowej w Polskiem Stwolinie spotkało nieszczęście dojarza Józefa Piotrowskiego, lat 43. Podczas dojenia krów napadł go znieczeka rozhukany buhaj i mając swą ofiarę pod kopytami silnymi rogami maltretował nieszczęśliwego, którego potłuczonego i okaleczonego zdolano cudem wyrwać zwierzęciu. Poza ogólnym potłuczeniem i okaleczeniem doznał P. zgniecenia nogi i połamania żeber. W poważnym stanie przewieziono nieszczęśliwego do szpitala.

— **ŁASIN.** (Smutny wypadek). W tych dniach udala się gromada dzieci szkolnych, do których przyłączył się 18-letni Trojanowski, do pobliskiego jeziora, ażeby wspólnie zażyć kąpieli. Gdy dzie-

ci już byli w wodzie, Trojanowski uchwycił 12-letniego Jana Szymanowskiego, chcąc go nauczyć pływania. Chłopiec w niewyjaśniony dotąd sposób dostał się na głębię i utonął na oczach swych kolegów. Zwłoki chłopca wyłowiono. Trojanowski, widząc nieszczęście, którego był przyczyną, zbiegł w niewiadomym kierunku. Policja zarządziła poszukiwania za zbiegiem.

Z KALISKIEGO

— **KALISZ.** (Żyd-brutal.) W ubiegłym tygodniu właściciel zakładu fotograficznego p. f-a „Ira” w Kaliszu, Zyd Mondel Engel, pobił b. swoją pracownicę, p. Zofję Milczakównę w chwili, gdy przybyła do jego zakładu wraz z komornikiem w celu zajęcia ruchomości za należną jej pensję. Komornik zawiadził policję, która z tego zajścia spisała protokół. Engel nie pierwszy raz używa swej pięści. W ubiegłym roku pobił dotkliwie starszą osobę, pewną klientkę, za co skazany został na areszt. Opinia publiczna Kalisza domaga się karności zakładu brutalnemu Żydowi.

(Rzadki wypadek operacji.) W ubiegłą sobotę w nocy, dnia 29 lipca rb. przywieziono do szpitala św. Trójcy w Kaliszu artystkę teatru żydowskiego, Luksenburg, z ciężkimi objawami zapalenia jamy brzusznej. Przybyły natychmiast chirurg, p. dr. Ceglowski dokonał niezwłocznie operacji, która wykazała uwięźnięcie w cienkiej kiszce dużego kamienia, pochodzącego z dróg żółciowych, wielkości małego kurzego jaja. Usunięty kamień ważył 15 gramów. Jakim sposobem tak duży kamień przeszedł z woreczka żółciowego do kiszki — trudno odgadnąć. — Wspomniany wypadek jest niezwykle rzadkością i w Kaliszu zanotowany został poraz pierwszy. Stan chorej jest b. ciężki, lecz nie budzący obaw. Dr. Ceglowski, który dokonał tej niezwyklej operacji, jest tematem dnia w Kaliszu wśród świata lekarskiego i Kaliszan.

(Pożary.) We wsi Sulisławice, gm. Żydów, w dn. 31 ub. mies. wybuchł pożar w zagrodzie Rataja Walentego. Spłonęła stodoła wraz z tegorocznym zbiorem i masyznymi gospodarskimi. Straty 1530 zł. Dnia 1 sierpnia rb. przed wieczorem, z nieustalonych narazie przyczyn wybuchł pożar we wsi Skrajnia Blizanowska, gm. Brudzew. Spłonęła doszczętnie stodoła drewniana z zawartością 12 wozów żyta w słomie, 2 wozy koniocyfny i narzędzia gospodarskie. Straty 3180 zł.

(Pożyczki dla rzemieślników.) Komunalna Kasa Oszczędności m. Kalisza użyskała w formie redyskonta z B. G. K. sumę zł. 13 900, celem dokonania podziału pożyczek 6-cio miesięcznych pomiędzy rzemieślników m. Kalisza i powiatu.

(Piękna inicjatywa K. T. M.) Zarząd Katolickiego Tow. Muzycznego, pragnąc ożywić kulturę muzyczną na terenie naszego miasta, zamierza, począwszy od początku roku szkolnego wznowić poranki muzyczne dla młodzieży szkolnej. W tym duchu idąc, K. T. M. zwróciło się do Kuratora Warszawskiego Okręgu Naukowego z prośbą o poparcie zamierzeń Zarządu

przez polecenie szkołom korzystania z popularnych imprez, urządzanych w sali gmachu własnego. Inicjatywa ta winna znaleźć poparcie.

— **WIELUN.** (Złodziej — amator tytoniu.) We wtorek, 1 sierpnia w godzinach rannych próbował po wybiciu szyby dostać się do handlu kolonialnego Antoniego Tokarka, ul. 3 Maja złodziej, który następnie wybił szybę od podwórza i wszedł do wnętrza przez kuchnię; złodziej wykradł jednak tylko wyroby tytoniowe i drobne pieniądze, pozostawione w kasie, zgubiwszy trzy paczki tytoniu w drodze. Sprawca niespostrzeżony przez nikogo ułotnił się, pozostawiając jednak na oknie zakrwawiony odcisk palca dla ułatwienia policji śladu. Policja wszczęła dochodzenia. Poszkodowany ocenia szkodę na 150 zł.

(Kupiectwo narzeka.) W Wieluniu kwitnie handel... ale uliczny, uprawiany przez małych Żydków, którzy sprzedają różne artykuły po ulicy bez przeszkód, albowiem policja, pomimo zwracania jej uwagi przez tut. kupiectwo, nie interwenjuje. Jednocześnie skarb państwa domaga się podatków od kupców, którzy obecnie tylko chyba cukier i sól sprzedawać będą. I jak tu żyć?!

Wielki złot „sokoli” w Śremie

Złot „sokoliów” okręgu jarocińskiego, który obędzie się w dniach 5 i 6 sierpnia b. r. w Śremie z okazji 40-letniego jubileuszu gniazda śremskiego, zapowiada się wspaniale.

W złocie biorą udział liczne gniazda i przeszło 500 dotąd zgłoszonych ćwiczących. Na złot przybyli już pieszo „sokoli” z Górnego Śląska, z gniazda Mysłowice, którzy wystąpią z bardzo efektywnymi ćwiczeniami gimnastycznymi.

Tyran uwolniony

W wyniku rozprawy przeciw przypadkowemu zabójcy śp. Stefana Poninńskiego na strzelnicy P. W. przy ul. Fr. Ratajczaka Henrykowi Tyranowi sąd uwolnił oskarżonego od winy i kary, ustalwszy, iż Tyran, wymierzając browningiem w stronę kolegi, nie mógł wiedzieć i nie wiedział, że broń jest nabita. Oskarżony odpowiadał przed sądem w mundurze marynarza, gdyż obecnie odbywa służbę wojskową.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 2 sierpnia 1933 zgłoszono: Leon Domino, kupiec, 45 lat, Stanisław Drzewiecki, ślusarz miejski, 35 lat, Zofja Gutschowa sef. Brudna, 67 lat, Stanisław Wichlacz, ceramik, 22 lat, Stanisław Fenerowicz, szewc, 59 lat, Czesława Robakowska, 24 dni, Antoni Foerster, em. asystent kolejowy, 58 lat.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Kazimierzostwo Gundermanowie, Jerzy i Adam Wolińscy zamiast wieńca na trumnę śp. radcy Józefa Jasińskiego 10,— zł, razem z poprzednio pokwitowanymi 297,40 złotych.

Na chleb św. Antoniego: Cychowscy, Kaliszany dziękując za opiekę i wysłuchaną prośbę 2,— zł razem z poprzednio pokwitowanymi 37,— zł.

Na komitet tańch kuchen: Rodzina Anson 5,— zł, razem z poprzednio pokwitowanymi 13,— zł.

Na Ociemniałych żołnierzy: Rodzina Anson 5,— zł, razem z poprzednio pokwitowanymi 10,— zł.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

TEATR BYDGOSKI PRZED NOWYM SEZONEM

Z Bydgoszczy pisze nam nasz korespondent (f):

Sezon teatralny 1932/3 dobiega końca. Niedługo już obecny zespół rozjedzie się po różnych miastach Polski, a na ich miejsce zjadą aktorzy nowi, zaangażowani na przyszły sezon przez dyr. Stomę. Ubiegły sezon nie był ani pod względem artystycznym ani co do frekwencji publiczności sezonem najszcześniejszym. Częściowo to wina kryzysu, częściowo przypisuje się ją protektoratowi ZASP-u.

Poprzednie pięcioletnie dyrekcji dyr. Stomy zaznaczyło się dużym uwzględnieniem repertuaru klasycznego. Poznaliśmy w nim ze sceny całego prawie Fredrę, dużo arcydzieł Słowackiego, Mickiewicza, Krasińskiego, Wyspiańskiego. Poznaliśmy Szekspira, Molięra, Schillera i t. d. Rok ostatni dał nam z wielkiego repertuaru stonkowanego niewiele, ma jednakowoż w swoim dorobku kilka wartościowych pozycji. A więc z okazji rocznicy Wyspiańskiego ujrzeliśmy „Wesele” i „Warszawiankę”. Były to wprawdzie tylko wznowienia, ale przecież „Wesele” grano 14 razy i kasowy wynik był więcej niż dobry. Ujrzeliśmy dalej 3 niegrane dotychczas w Bydgoszczy

jednoaktówki Fredry; w pięknej oprawie scenicznej i doskonałej obsadzie „Pana Damazego” Blizińskiego; „Wiele hałasu o nic” Szekspira i szylerowskiego „Don Carlosa”. Z ciekawszych przedstawień trzeba też wymienić „Dzią pszczołę”, „Fräulein Doktor”, „Kapitana z Köpenick”, „Obronę Częstochowy”, „Mam lat 26”.

Nie jest to pewnie dorobek, któryby złotymi głoskami zapisywać należało w historii polskiego teatru w Bydgoszczy. Tak samo nie przejdzie do tej historii ostatni repertuar śpiewny z „Jimem i Jillem”, „Pod Białym Koniem”, „Peppina” i „Niebieskim motylem” na czele. Ale gdy go się porówna z innymi teatrami, sprawiedliwość każe przyznać, że przecież w Bydgoszczy nie było wcale najgorzej.

Zbliża się nowy sezon, zapewne znowu trudny pod względem finansowym. Teatr prowadzić będzie teraz dyr. Stoma samodzielnie, bez protektoratu ZASP-u. Zarówno sfery kierownicze miejskie, jak społeczeństwo wierzy, że dyr. Stoma potrafi się uporać ze wszystkimi następczającymi się trudnościami i wyjdzie z nich obronną ręką.

NAUKA

Odnaczenie uczonego. Donoszą z Warszawy: Inż. K. Smoleński, profesor Politechniki Warszawskiej, został powołany na zagranicznego członka Akademii Pracy im. Masaryka w Pradze. Prof. Smoleński jest drugim obok p. Prezydenta, prof. Mościckiego, członkiem Polakiem tej Akademii. (tw)

LITERATURA

O ateńskim komedjopisarzu. Profesor Gilbert Murray, znawca literatury greckiej i tłumacz Eurypidesa, ogłosił monografię o Arystofanie (Aristophanes, Oxford, Clarendon Press, 1933). Znany ze swych radykalnych przekonań uczonego w wydanej w r. 1897 „Historji starożytnej literatury greckiej” obszedł się z wielkim komedjopisarzem dość surowo, oskarżając go o wsteczność, o niesprawiedliwość względem Sokratesa (w „Chmurach”) i Eurypidesa (w „Zabach”), wreszcie o zamilowanie do nieprzyzwoitości. Murray obecnie znacznie modyfikuje swe poglądy pod wpływem obserwacji powojennego świata. Zrozumiał, że można było popaść w satyryczne zjadliwość w Atenach, których życie zatruła przewlekła wojna peloponezka; że ataki na Sokratesa i Eurypidesa nie były zupełnie pozbawione podstaw, gdyż Arystofanes przedsiębrał je w obronie zasad, które zdały egzamin w praktycznym zastosowaniu; że można było zniechęcić wychodzących z pośród skrajnej demokracji dyktatorów; że wreszcie nieprzyzwoitości Arystofanesa zgodne były z prastarym charakterem komedji atyckiej, od którego komedjopisarz nie myślał odstąpić. Książkę dedykował prof. Murray swemu przyjacielowi Bernardowi Shaw, który — nawiasem mówiąc — sportretował go swego czasu z dobrodusznym humorem jako profesora Cusinsa w komedji „Major Barbara”. (W. T.)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Rembrandt y z Ermitażu. Donoszą z Amsterdamu: Towarzystwo Przyjaciół Rembrandta w Amsterdamie nabyło ze zbiorów muzeum Ermitażu dwa obrazy Rembrandta: „Portret Tytusa Rembrandta” i „Zaparcie się św. Piotra”. (pz)

LEW I „VIRTUTI MILITARI” W HERBIE

Piszą nam ze Lwowa:

Staraniem Towarzystwa miłośników przeszłości Lwowa, wyszła niedawno pośmiertna rozprawa dr. K. Sochaniewicza p. t. „Herb miasta Lwowa”. Staje się ona tembardziej aktualną, że władze miejskie czynią obecnie zabiegi o przywrócenie miastu dawnego, historycznego herbu. W rysunku herbowym Lwowa spotykamy dwa zasadnicze motywy: wyobrażenie lwa i architekturę. Pierwszy dokument z herbem Lwowa datowany jest z 10 stycznia 1359 roku. Herb istniał już dawniej, ale wszystkie starsze księgi i dokumenty zginęły w pożarze 1381 roku. Papier Sykstus V przydał herbowi w roku 1586 roku nowe szczegóły: do lwa i muru z trzema basztami przybyły trzy wzgórza oraz gwiazda, trzymana przez lwa. Arcybiskup lwowski Jan Dymitr Bończa-Sółkiewski, odprowadzając poselstwo do Ojca św. od króla Stefana Batorego, otrzymał dokument z przywilejem na takie przyozdobienie herbu. „Dołączamy i dodajemy” — głosi przywilej — „na mocy powagi naszej apostołowskiej niniejszym pismem do oznak lwa, wspólnych nam z rzeczonem miastem, trzy pagórki i gwiazdę, odjęte od lwa naszego herbu”.

OCHRONA PRZYRODY

Nowe rezerwy prywatne. Idea ochrony przyrody przenika już skutecznie do szerokiej warstwy naszego społeczeństwa. W ostatnich dniach trzech właścicieli ziemscy z Podola, rozumiejąc dobrze cele ochrony rzadkich roślin, wydzielili ze swych majątków takie obszary i oddali je całkowicie pod zupełną ochronę. Baronowa Stella Turnauowa w Obiżowej pod Zaleszczykami utworzyła prywatny rezerwat z roślinności stepowej, wśród której rośnie rzadki w Polsce „migdał niski”. Rezerwat ten nie tylko jest pieczołowicie ochraniający, lecz także utrzymywany w stanie naturalnym, co ma duże znaczenie dla nauki. Wiadomo, że na stromych ściankach jarów rzek Podola, a zwłaszcza nad Dniestrem i Seretem, występują ciekawe i rzadkie zbiorowiska roślinne. Niestety ulegają one zniszczeniu — trątuje je bydło, a nieraz także niekulturalni turyści niepotrzebnie zrywają całe masy kwiatów. Dwa takie rezerwy prywatne założyli pp Edward Sidorowicz w Kołodrobcie nad Dniestrem i inż. Antoni Gromnicki w Oleksinach nad Seretem. W tym ostatnim rezerwacie rosną na gipsowych pokładach liczne okazy stepowej odmiany chabra, zwanego „chabrem „Marschalla”. (J. M.)

VARIA

Na uroczystości wiedeńskie. Aby umożliwić amatorom zespołom wiejskim urządzanie obchodów ku czci Sobieskiego, wydała „Ostoja”, S. A., w Poznaniu dwie broszurki dla stowarzyszeń młodzieży. Pierwsza z nich — Elbe: „Przedmurze chrześcijaństwa” przynosi całkowity program uroczystej wieczornicy jubileuszowej, zawiera kilka utworów do deklamacji chórowych i solowych, wyjątek z G. Morcinka „Na królewskiej drodze” do recytacji oraz dwa obrazki sceniczne. Druga broszurka zawiera jednoaktówkę A. Fischera p. t. „Jak kto może”, przeznaczoną do odegrania dla dziewcząt. Sztuczka nie wymaga ani kostiumów, ani trudnych dekoracji, może być odegrana nawet pod gołym niebem. Bardzo na czasie pojawiające się broszurki przyczynią się do spopularyzowania na wsi 250 rocznicy Odsieczy Wiedeńskiej. (k)

Za czasów zaboru austriackiego herb pozostał niezmienny, dodano mu tylko tarczę niemiecką z kartuszem. Tak przetrwał do czasów polskich. Za bohaterską obronę przed hajdamakami zdobył Lwów na progu Niepodległości zaszczytną do swego herbu ozdobę: krzyż orderu Virtuti Militari.

Przedstawiony więc obecnie do zatwierdzenia projekt, oparty na historycznych wzorach, wyobraża: mur z trzema basztami obronnymi, na środku brama, a w niej lew trzymający gwiazdę. Pod tarczą widnieje krzyż Virtuti Militari na laurowych gałązkach; u góry korona z wstęgami, na których widnieje napis: „Semper fidelis”.

Pisma nadesłane

„Zet” nr. 8 Treść: J. Braun: „Moja odpowiedź Boyowi — czyli rozmowa z Chochołem”. — J. Braun: „Język i styl Norwida”. — K. A. Jaworski: „Szczyty poezji rosyjskiej”. — W. Majakowski: „Napoleon i ja”. — S. Jasienin: „Do Klujewa”. — M. Wołoszyn i A. Blok: „Wiersze”. — Cz. Jastrzębiec - Kozłowski: „Rozmyślania”. — Norwidiana. — Wśród nowych książek. — Książki i czasopisma. Adr. Red. Warszawa, Dobra 59, I p.

PARKANY W SERCU EUROPY

Cyrkiel nad Europą — Z warszawskiego tramwaju do... wanny Archimedes — Eureka! — Sercu Europy na skrzyżowaniu Marszałkowskiej i Jerozolimskiej — Cztery dworce kolejowe, jeden przy drugim — Ale będzie piąty ładniejszy! — Model można już oglądać.

Gdybyś, kochany czytelniku, niezrażony upałem, sięgnął po mapę Europy, a jeszcze lepiej, wziął także cyrkiel do ręki, łatwo przekonasz się, że stolica Polski zajmuje tam miejsce szczególnie uprzywilejowane. Jest ona do słownie środkiem Europy. Opartszy jedną nóżką cyrkiela w kółeczku oznaczającym Warszawę i zakreślając krąg, równy dajmy na to odległości Warszawy od Paryża, przekonasz się, że łuk ten przejdzie równocześnie przez Londyn, Bergen, Moskwę, Krym, Konstantynopol, Saloniki, Neapol, Rzym, Monte-Carlo (!) i... powróci do Paryża.

Zaciekawiony takim obrotem sprawy zrobisz inną próbę i weźmiesz w cyrkiel odległość dzielącą Warszawę od najdalej położonego krańca Europy na zachodzie: od Gibraltaru. Okaże się, że ta sama odległość będzie odpowiadała granicy z Azją, t. j. pasmem gór uralskich. Podobnie z północą i południem: Warszawa, leży ściśle w połowie drogi powietrznej dzielącej Nordkap od Afryki północnej, ściśle mówiąc, od Cyrenajki.

Leży więc w środku Europy, ale tak samo leży i w środku Polski. Zataczając coraz mniejsze kręgi, ciągle z ogniskiem w Warszawie, przekonamy się, że jest ona jednakowo oddalona od najdalej położonych krańców Rzeczypospolitej, a więc od: Pucka, Pińska, Lwowa, Zakopanego (a także i Lignicy). Potem idą Poznań, Kowel, Kraków i Opole. Następnie jeszcze bliżej: Toruń, Białystok, Brześć (przezpraszam!) i Sandomierz. I wreszcie w najbliższym sąsiedztwie stolicy znajdują się, jednakowo od niej oddalone Ostrołęka, Siedlce, Dęblin, Radom i Tomaszów. Dodajmy do tego szczególniejsze położenie Warszawy w stosunku do Wisły; a mianowicie to, że znajduje się ona ściśle w połowie biegu królowej wód polskich a nadto w miejscu, gdzie kończy się trakt karpacki Wisły, wklesły ku zachodowi, przeginając kierunek ku wschodowi i zmieniając nazwę na trakt bałtycki. Leży ona nieomal ściśle w połowie drogi powietrznej, wyznaczonej południkiem między Krakowem a Gdańskiem.

Gdybyśmy żyli w czasach Faraonów Egipskich, lub umieli posługiwać się tajemną wiedzą astrologów, kto wie jak ciekawą postawilibyśmy prognozę, opierając się na tak niezwykłych przesłankach, jak staralibyśmy się podkreślić to symboliczne, „święte” położenie Warszawy, przyciągnąć i zepatować turystów...

Takie oto, głębokie refleksje, zrodziły się w mej głowie pewnego lipcowego popołudnia, gdy stojąc na platformie tramwajowej oczekiwałem, wraz z innymi autochtonami cierpliwie, aż „władza” uzbrojona w białą pałeczkę, łaskawie pozwoli przetoczyć się fali dążącej, dążącej, skąd? dokąd?...

Gdzież my właściwie jesteśmy? Aha! na skrzyżowaniu Marszałkowskiej z Alejami Jerozolimskimi. — W jakim kierunku idzie Marszałkowska? — Z południa na północ. — W jakim kierunku idzie Aleja Jerozolimska? — Ze wschodu na zachód. — Gdzie leży Warszawa? — W sercu Polski. — Gdzie leży Polska? — W sercu Europy. A więc? — ...Eureka!! Zawołałem i wyskoczyłem z tramwaju, jak Archimedes niegdyś z wanny.

Zapomniałem dokąd jechałem, gdzie spieszyłem się tak lekkomyślnie, że nie wahałem się w czasach kryzysowych wydać 25 groszy na bilet tramwajowy, ale niepodobna było pominąć rzadkiej okazji poznania środka Europy!!

Pomyślcie tylko kochani czytelnicy: Każde miasto ma swoje atrakcje: Paryż ma wieżę Eiffla i „plaisirs de minuit”, Wiedeń ma walce strausowskie i spritzera, Berlin pęki zielonych gwoździaków i Hitlera, Rzym trzysta kościołów i boskiego Benita, ale środek Europy leży w Warszawie! Unique au monde! Only in Warsaw! Przed barem „Żywiec” i przed kupą gruzów... Jeden dworzec burzą, a drugi na jego miejsce wznoszą...

Spójrzalem wokoło, jak gdybym po raz pierwszy w życiu znalazł się tutaj. Przynam, że widok nie był frapujący.

W jednym z kościołów jerozolimskich (w kościele Grobu) znajduje się po dziś dzień, wmurowany w posadzkę, piękny puchar marmurowy, oznaczający środek świata, który według ówczesnych wierzeń i poglądów znajdował się właśnie w tem świętym mieście. Jak wielką wagę przywiązują mieszkańcy Jerozolimy do tego zaszczytnego wyróżnienia, świadczy najlepiej fakt, że muzułmanie ukazują w temże mieście inny punkt środkowy naszego globu, jakim, według ich wersji, jest głąz, znajdujący się w meczecie Omara, otoczony złotym parkanem!

Warszawa, nie rości sobie tak szczytnych pretensyj. Jej „serce”, serce potrójne, bo jest ono także i sercem Polski i sercem Europy, odznacza się wyjątkowym zaniedbaniem. Zamiast wspaniałego pucharu marmurowego, stoi u skrzyżowania „drog z północy na południe i ze wschodu na zachód”, zbolalały policjant, z trudem utrzymujący jaką taką równowagę na wyboistym bruku. Zamiast wspaniałej złotej kraty, sieć pogiętych szyn tramwajowych, a zamiast marmurów świątyni jerozolimskiej, — bar, budka z gazetami i, zalepiony podartymi afiszami płot, odgradzający budowę drugiego z kolei dworca prowizorycznego.

W obecnej chwili, jedyną osobliwością turystyczną, wskazującą na to, że punkt ten jest istotnie „węzłem między wschodem i zachodem, północą a południem”, są... cztery dworce kolejowe, ustawione jeden obok drugiego! Tego naprawdę nigdzie nie ma. I naprawdę trzeba było skojarzenia tych wszystkich, jakże ważnych, spraw, w moim przegrzanym lipcowym słońcem umyśle, ażeby mi, niemal że urodzony warszawianin, bo obywały stolicy od trzeciego roku życia, uprzytomnił sobie tę szczególną obfitość dworców warszawskich. Pierwszym, najstarszym jest wybudowany przed 90-ciu laty przez starego Marconiego dworzec kolei Warszawsko - Wiedeńskiej; w kilkadziesiąt lat później Do maniewski wybudował od strony ul. Widok dworzec drugi t. zw. Przyjazdowy, i oczywiście oba funkcjonowały. W czasach okupacji niemieckiej Tadeusz Zieliński dobudował trzeci dworzec, „prowizoryczny”, w tym celu, żeby umożliwić zburzenie dwóch dawniejszych a na ich miejsce wybudować nowy „pałac kolejnictwa polskiego”. Dworzec prowizoryczny stoi już lat 15-cie i służy w trudzie i znoju na równi ze swymi sędziwymi poprzednikami. Obecnie wykańcza się budowę czwartego dworca, też prowizorycznego, na użytek ruchu podmiejskiego prawego brzegu Wisły. Są tacy, którzy twierdzą, że jak tylko ten dworzec wykończą, to natychmiast rozpocznie się...

No co? Co się rozpocznie?

Budowa piątego dworca, który, tym razem już napewno, będzie owym oblubieńcem od tyłu lat oczekiwanym. Po jego przyjeździe „będzie jeden pasterz i jedna owczarnia”. Karawan-seraj warszawskich czterech dworców zniknie i będzie naprawdę, ślicznie.

Kto ciekaw czy naprawdę będzie, i czy bardzo ślicznie, może się o tem przekonać w Muzeum Kolejowym, gdzie ustawiono model przyszłej konfiguracji środka Europy.

Narazie, zastępują nam te smakoliki parkany i wyboje.

Gdy rozmyślając nad znikomością tego świata, smętnie spuściłem głowę, błysnęło znieścacka coś, wciąż tego między koślawe kamienie bruku. Schyliłem się.

Była to podkowa.

I oto teraz, gdy piszę te słowa, spoglądam na nią, nie mogąc znaleźć odpowiedzi na pytanie: co ona oznacza?

Dr. Lech Niemojowski.

Warszawa.

Ps. Feljton niniejszy jest dalszym ciągiem feljtonu z dnia 21 lipca nr. 329 p. t. „Problemy Architektoniczne Stolicy”.

Wycieczka „Sokoła” do Torunia

Z okazji zlotu dzielnicy pomorskiej organizuje przewodnictwo dzielnicy wielkopolskiej wycieczkę autobusami do Torunia.

Wyjazd z Poznania w sobotę 12. b. m. o godz. 14 z przed sekretariatu dzielnicy Wały Zygmunta 10. Mniej więcej o godz. 17 przyjazd do Kruszwicy i zwiedzenie miasta; odjazd z Kruszwicy o godz. 19, przyjazd do Torunia o godz. 20.30. Wyjazd z Torunia w niedzielę 13. b. m. o godz. 23. Osoby, nie mogące wyjechać w sobotę, mają możliwość wyjazdu w niedzielę rano o godz. 5 również z przed sekretariatu dzielnicy, wprost do Torunia.

Karty zlotowe po 1.50 uprawniają do bezpłatnej masowej kwatery, śniadania i obiadu zlotu i wolnego wstępu na boisko, tudzież zniżki w kinach. Kwatery przywilejowane są tym, którzy zgłoszą się o nie do 5. b. m. wyłącznie.

Koszty przejazdu w obie strony wynoszą tylko 8.50 zł. Zgłoszenia wraz z opłatą za przejazd przyjmuje się w sekretariacie Dzielnicy, Wały Zygmunta Augusta 10, w godzinach urzędowych od 10 do 14 i od 16 do 19, przyczem wyraźnie podać należy dzień zamierzonego wyjazdu, w sobotę w południe czy też w niedzielę.

POPIERAJĄCIE TANIE KUCHNIE BO ONE KARMIA WSZYSTKICH GŁODNYCH!

SPORT

Kolarstwo

Rewanż mistrzostwa Polski na torze w Kaliszu. W nadchodzącą niedzielę, na stadionie miejskim w Kaliszu odbędą się zawody kolarskie z udziałem najlepszych kolarzy polskich. Na starcie ujrzymy mistrza Polski Pusza, wicemistrza Einbrota, zesłorocznego mistrza Popończyka, Paula, mistrza Warszawy Frańczkowskiego, olimpijczyka Zybarta, najlepszych długodystansowców Polski: Michalaka, Oleckiego, Targońskiego, oraz miejscowych, z Sobolewskim na czele. Poza walką o tytuł mistrza Polski, odbędą się emocjonujące biegi za motorami. (mk)

Lekka atletyka

Heljasz — Douda. Przed kilku dniami zarząd P. O. Z. L. A. otrzymał od zarządu okręgu praskiego zawiadomienie, że z powodu służby wojskowej Douda do Poznania przybyć nie może. Praska „Slavia” chciała wyciągnąć konsekwencje z niestartowania poznańczyka Heljasza w Pradze na jubileuszu 40-lecia „Slavji”, i zrewanżować się niewysłaniem Doudy. Jednak energiczna interwencja POZLA oraz pomoc tuższego konsulatu czeskosłowackiego odniosła skutek i sympatyczny Franta Douda będzie reprezentował barwy Pragi. Team Pragi przyjeżdża do Poznania w sobotę w godzinach południowych przez Rawicz i zamieszka w hotelu Britannia. Przypominamy jeszcze raz o rozpoczętej już sprzedaży biletów w firmach „Camera” oraz „Dom Sportowy”.

Nurmi — Ladoumegue w pojedynku. Oddawna wycieczkiwane spotkanie dwóch świetnych lekkoatletów zawodowych, Nurmi i Ladoumegue dojdzie ma obecnie do skutku. Paavo Nurmi został już jakoby zaproszony do Paryża na szereg biegów pokazowych. Pod koniec sierpnia br. spotka-

by się Nurmi w Paryżu z Ladoumegue na dystansach — 3 km. i 1 mil ang. (PAT)

Piłkarska

Piłkarski mistrz Węgier „Ferencvarosi Torna Club”, grać będzie definitywnie w Polsce w dniach 12 i 13 bm. Pierwszego dnia (sobota) Węgrzy grać będą w Łodzi, z „LKS” a drugiego — w Krakowie z „Garbarnią”.

„22 p. p.” postanowił na środowem walnym zgromadzeniu zmienić nazwę klubu i po porozumieniu się z zarządem K. S. Strzelec z Siedlec dokonać fuzji obu organizacji. Nowopowstały klub nosić ma nazwę „K. S. Strzelec im. plk. Kazimierza Hosera”.

Mistrz Lublina „Strzelec” postanowił wycofać się z rozgrywek o wejście do ligi. W związku z tem, wyznaczony na niedzielę mecz w Przemysłu z „Polonią” nie dojdzie do skutku. (PAT)

Wioślarstwo

Wielki spływ do morza. Dnia 1 b. m. przepłynęło przez Płock około 800 łodzi, zdążających do Torunia korytem Wisły i dopływami na punkt zborny wielkiego spływu kajakowego i wioślarskiego do morza polskiego, organizowanego przez Ligę Morską. Z Torunia nastąpi wspólny wyjazd wszystkich łodzi, które odtąd aż do Gdańska spływać będą wielką, niewidzaną dotąd w Polsce, ławą. (PAT)

Pociąg popularne na wioślarskie mistrzostwa Polski. Na regaty wioślarskie o mistrzostwo Polski w Bydgoszczy, biuro podróży Cook w Warszawie w porozumieniu z Pol. Zw. Tow. Wioślarskich organizuje szereg pociągów popularnych z różnych miast. Z Poznania jak wiadomo pociąg popularny wchodzi o godz. 7.40 i jest w Bydgoszczy około godz. 10.10. Z Warszawy pociąg taki wyjedzie z dw. głównego o godz. 6.20 rano w niedzielę i przybędzie do Bydgoszczy o godz. 12.12 minut. Uczestnicy po obiedzie i obejrzeniu miasta będą mogli udać się do Łęgnowa statkiem lub koleją. Wszystkim pasażerom pociągów popularnych przyznane będą 50 proc. zniżki przy zakupieniu biletów wejściowych.

TEATRY

Scena na wodzie w Sołacz

Dziś, w czwartek odbędzie się premiera przepięknej polskiej komedjoooper „Zabobon” (Krakowiaczy i Górale), która zainicjuje cykl przedstawień na scenie letniej w Sołacz. Przepiękne to widowisko inscenizowane niezmiernie starannie i efektywnie, dzięki oryginalnemu ujęciu, znakomitej muzyce i czarującej przyrodzie sołackiego parku oraz barwnym ramom dekoracyjnym projektu F. Worsztynowicza stanowi skończenie artystyczną całość. Publiczność poznańska będzie mieć dzięki tym przedstawieniom niecodzienną sposobność spędzenia przyjemnego wieczoru pod gołębim niebem przy niezwykle niskich cenach i dogodnej komunikacji tramwajami.

RADJO

Piątek, dnia 4 sierpnia 1933 r.

Poznań (334 m) godz. 12.25 (Warszawa); godz. 13.03 płyty gramof.; godz. 14.00 giełda; godz. 16.30 tr. z Warszawy; godzina 18.00 kwadrans Tow. Krajozn.; godz. 18.15 tr. z Warszawy; godz. 19.40 „Na widnokręgu” z Warszawy; godz. 19.58 sygnał czasu; godz. 20.00 koncert symfoniczny z Warszawy; godz. 22.00 sygnał czasu, kom.; godz. 22.15 muz. lekka i tan. z płyt.

Warszawa (1412 m) godz. 7.00 audycja poranna; godz. 7.05 gimnastyka; godz. 12.05 jazz instrumentalny i wokalny (płyty); godzina 12.25 codzienny przegląd prasy polskiej; godz. 12.33 kom. meteor.; godz. 12.35

Seanse: 5, 7 i 9-ta **Kino „APOLLO”** Seanse: 5, 7 i 9-ta
Od czwartka, dnia 3 sierpnia 1933 r.
Pełen piękna, emocji i dramatycznych przygód p. t.
PIRACI STEP
W głównych rolach: Sally Blane — Randolph Scott
Interesująca karta z dziejów cywilizacji Północnej Ameryki
W nadprogramie: przepiękny film „BIAŁY MUSTANG”
Ceny miejsc od 45 groszy. nr 4 748/9

stawni wiołonczeliści (płyty); godz. 12.55 dz. połudn.; godz. 14.55 muzyka z płyt; godzina 15.05 wiadom. bież.; godz. 15.10 kom. Państw. Inst. Eksp.; godz. 15.15 muzyka z płyt; godz. 15.25 kom. gosp.; godz. 15.35 muzyka z płyt; godz. 15.45 chwilka lotnicza i przeciwgazowa; godz. 15.50 muzyka z płyt; godz. 15.55 chwilka morska i kolonjalna; godz. 16.00 tr. z Ciechocinka; godz. 16.30 tr. z kortów „Legji” między państw. spotkania tenisowe Polska — Włochy; rozgrywki o puchar Davisa — pierwszy dzień spotkania; godz. 17.00 „Przegląd wydawnictw”; godz. 17.15 koncert solistów; wyk.: B. Prywman - Kiszycerowa (mezzosopran), B. Ginzburg (wiołoncz.); godz. 18.15 „Stan naszego sadownictwa i perspektywy jego rozwoju” — wygl. inż. E. Błaszczak; godz. 18.35 recital śpiewaczy E. Mossakowskiego (baryton); godz. 19.05 piosenki w wyk. Z. Terne (płyty); godz. 19.40 „Na widnokręgu”; godz. 20.00 koncert symf.; wyk.: ork. symf. P. R. pod dyr. K. Wilkomirskiego i Al. Koltun (skrzypce); godz. 20.50 dz. wiecz.; godz. 21.00 weekend (dokąd jechać w święto?); poczem d. c. koncertu;

godz. 22.00 muzyka tan. z Ciechocinka; godzina 22.25 wiadom. sport.

Programy zagraniczne: Budapeszt (550 m) 19.00 koncert ork. wojskowej; 20.30 gramofon, 21.45 muzyka cygańska; **Praga (489 m) 20.30** czeska muzyka operowa; **Bukareszt (395 m) 19.40** „Pajace” op. Leoncavallo i „Cavalleria rusticana” op. Mascagniego; **Rzym (441 m) godz. 21.15** koncert utw. Verdigo; **Wiedeń (517 m) 20.15** muzyka lekka.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

Letni kurs Rytmiki i Plastyki Walentyny Wiechowiczowej w Studium Wychowania Fizycznego (park Wilsona). Kompiety Pań i Dzieci. W razie dobrej pogody lekcje odbywają się na powietrzu. Wpisy i informacje na miejscu codziennie od godz. 4—5. zg 19 520

W Roku Świętym

na resztę kosztów budowy Pomnika Najśw. Serca P. Jezusa w Poznaniu ofiarowali do dnia 18. 7. 1933.

288.	Ze skarby przy Pomniku wybrano:	A. Morawski, Lwów	5.-	M. Kajdanówna, Środa	2.-
11. 7. 33.	1 talar niem. w srebr. i	Ks. Ant. Hlond, Warszawa	5.-	K. Rączkowska, Wągrowiec	2.-
12. 7. 33.	21.19	J. Węgielewski, Kościerzyna	3.-	G. Romejko, Łapy, w pew. int.	1.-
13. 7. 33.	33.40	K. Tyrawa, Sulkowice	3.-	St. Głapiński, Przylepki	20.-
14. 7. 33.	48.71	A. Paszczyńska, Brzeźany	8.-	Dyr. W. Cierplik, Kepno z podz. za uzdraw. dzieci	2.-
15. 7. 33.	30.36	W. Momot, Zator	2.-	Z. Kiełmiński, Kepno	1.-
16. 7. 33.	49.61	Rodzina Kaleta, Rybowo	3.-	J. Frackowiakowa, Rawicz o zdr.	3.-
17. 7. 33.	17.06	Błaszczyszka, Końskie	5.-	M. Korczowska, Rzeszów	3.-
18. 7. 33.	43.98	St. Zborowski, Jerka	5.-	SS. Miłosierdzia, Bursztyn	2.-
	50.32	Fr. Kania, Łomża	2.-	J. Jabubowska, Lwów	5.-
	5.-	A. Smoczyński, Grudziądz	7.-	J. Nowak, Lwów	5.-
	9.-	J. Plewińska, maj. Makolin	4.-	Inż. T. Sommer, Poznań	6.-
	9.-	St. Panek, Łódź	4.-	J. Auranty, Strzelno	3.-
	3.-	F. Pawlicki, Poznań	5.-	M. Kowalski, Grudziądz	3.-
	2.-	S. Iwanowiczowa, Bydgoszcz	7.-	T. Tyszkowski, Nowo-Swieciany	5.-
	2.-	I. Paradowski, Chelmino	3.-	A. Węzłowski, Pińsk	1.-
	10.-	W. Wentzel, Ostrów	10.-	P. Malewski, Kościerzyna	2.-
	10.-	I. Golebiewski, Chelmino	50.-	M. Stankiewicz, Pakość	1.-
	10.-	St. Karow, Tczew	3.-	L. Ślaski, Gniezno	10.-
	3.-	F. Czucha, Tczew	3.-	Fr. Kaczmarek, Kepno	10.-
	10.-	St. Gomolińska-Duczyńska, Lwów	2.-	M. Kowalska, Kepno	2.-
	10.-	Wł. Jadzimowicz, Wilno	2.-	J. Szyperski, Bydgoszcz	1.-
	10.-	Z. Poźniak, Lwów	2.-	W. Burzyńska, Supraśl	5.-
	5.-	Dr. I. Wojkowska, Lwów	3.-	M. Kisieleska, Kraków	5.-
	5.-	M. Boraczek, Lwów	2.-	A. Gromnicki, Chorzów	5.-
	5.-	St. Skrzyniarz, Radom	2.-	W. Posadzowa, Inowrocław	5.-
	5.-	W. Czajeska, Peczenizyn	2.-	Oz. Neumann, Inowrocław	5.-
	5.-	I. Czop, Radziejów	3.-	H. Szydłowski, Grudziądz	5.-
	2.-	B. Petru, Stryj	1.-	M. Jaszczewski, Tczew	5.-
	10.-	M. Klapowna, Lwów	10.-	H. Bendig, Bydgoszcz	5.-
	2.-	Inż. M. Osiniński, Lwów	2.-	W. Sikora, Bydgoszcz	3.-
	2.-	St. Roszczak, Środa	5.-	J. Matusińska, Kraków	5.-
	3.-	M. Laudowska, Radomno	2.-	W. Wygalańska, Chelmino	5.-
	2.-	K. Mian, Sokół	2.-	Sod. Marjańska Panów	100.-
	7.-	Steszewska, Szczepice z pr. o zdr.	5.-	H. Oskard, Stary Sacz	20.-
	2.50	W. Czubak, Różyc	5.-	H. Hudy, Pleszew, II rata w pew. int.	2.-
	1.-	E. Krusche, Leboschowitz	5.-	Ks. Fr. Glazer, Przemysł	5.-
	6.-	Fr. Klimaszewski, Kowalewo 2	5.-	M. J. Tymowska, Cieszyń	5.-
	5.-	Ks. St. Kocyan, Tarnów	1.-	N. N. Borek, z pr. o błog. w pew. sprawie	5.-
	5.-	K. Kalecki, Orłowo Morskie	5.-	Z. Torloj, Tczew	3.-
	1.-	A. Frölich, Inowrocław	3.-	A. Zułofyńska, Brześć	2.-
	1.-	Fr. Głowacki, Inowrocław	1.-	W. Walczak, Pogorzela za odebr. łaski	5.-
	5.-	P. Budzińska, Borkowo	5.-	Tow. Chór Kościelnego w Buku	10.-
	2.-	Wł. Mandyna, Tłumacz	2.-	H. Misch, Chelmino	5.-
	100.-	M. O. Wągrowiec	5.-		
	1.-	St. Dyczyski, Trzeciewnica	3.-		
	5.-	E. Ściesiński, Lucim	2.-		

Konto P. K. O. nr. 207 470. — Sekretariat św. Marcin 69. m. 17

Staraniem Komitetu Budowy Pomnika odbywa się w każdy pierwszy piątek u O. O. Jezuitów msza św. o godz. 7-mej na intencję wszystkich żyjących i zmarłych ofiarodawców na Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa.

Dnia 2 sierpnia 1933 roku o godz. 1.30 zmarła, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa i nigdy niezapomniana żona, najukochańsza córka i synowa, jedyna siostra, nasza szwagierka, bratowa, kuzynka, ciocia, s. p.

z Ziętków

Halina Schroederowa

Dziecko Marji

przeżywszy lat 28. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, 5 bm., o godzinie 15.45 z domu żałoby na cmentarz s-to Marciński, ul. Bukowska. Msza św. za duszę s. p. Zmarłej odbędzie się w sobotę, 5 bm. o godz. 8 w kościele Farnym.

dg 877

W ciężkim smutku pogrążeni

Poznań, Mogiła, Komierowo, Środa, Strzepez, Stary Rynek 80.

mąż i rodzina.

Osobnych zawiadomień nie wysłała się.

Dnia 2 sierpnia 1933 roku zasnęła w Panu, po krótkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najukochańsza żona, nasza najlepsza matuczna, córka, siostra, synowa, bratowa i ciocia, s. p.

Jadwiga Chyła

z domu Lutomska

w 31 roku życia. W imieniu strapionej rodziny

Aleksander Chyła.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 6. bm. o godz. 5.30 po południu z kościoła Przemienienia Pańskiego, ul. Długa 1, na cmentarz św. marciński przy ul. Bukowskiej. Msza św. za spokój duszy Drogiej Zmarłej odbędzie się dnia 7. b. m., o godz. 8 w kościele św. Marcina. Poznań, ul. Ogrodowa 14. zg 19 526

Lokal handlowy

obszerny, z całkowitem urządzeniem i mieszkaniem, w naj-
ruchliwszym punkcie większego miasta pow. Wlkp., nadaj-
ający się na każde przedsiębiorstwo (skład fabryczny, dom
towarowy, magazyn galanterji, ewentl. kawiarnię, której
brak w tej części miasta) od 1. 10 do wynajęcia. Łaskawe
zgłoszenia „Par”, Poznań pod 56,93. Pg 3 736-56,93

W niedzielę, 30. 7. 1933 r., o godz. 11 w nocy zasnął w Bogu, opatrzony kilkakrotnie Sakramentami św., nasz drogi i najukochańszy brat, dziewierz i wujek, s. p.

ks. dziekan i radca Antoni Zarzycki
dlugoletni proboszcz w Opatowie i dziekan dekanatu kępińskiego.

Przeniesienie zwłok z plebanji do kościoła odbyło się w środę, dnia 2. 8. r. b. o 6 wieczorem. Nabożeństwo żałobne i pogrzeb w czwartek, o godz. 10 przed połud., o czym donosi

dg 868 w najgłębszym smutku pogrążona
rodzina.
Opatów, Kępno, Bydgoszcz, Rybnik, Knurów, Szopienice, Dalanów, Grabów.

Cudowna cera — minimalnym kosztem

Wybitny specjalista-dermatolog wynalazł zdumiewający nowy składnik pudru, nazwany „Pianką Kremową”. Może Pani tańczyć całą noc w najbardziej dusznej sali balowej bez śladu popłysku na nosie lub twarzy, o ile Pani używa Pudru na Fiance Kremowej. Specjalnym, wypróbowanym i opatentowanym sposobem miesza się w ściśle wymierzonym stosunku ową Piankę Kremową z najcenniejszym przesianym pudrem, otrzymując tą drogą znakomity paryski Puder Tokalon. Dzięki temu Puder Tokalon trzyma się cały dzień nawet w deszczową, lub wietrzną pogodę. Puder Tokalon jest tak cienki i subtelny, że nikt nie domyśli się nawet, że doskonala cera, jaką on nadaje, nie jest wyłączną zasługą Pani naturalnej urody.

Dnia 2 sierpnia 1933 r. zasnął w Bogu po krótkich cierpieniach, namaszczony Olejami św., mój najdroższy mąż, nasz ukochany ojciec i teść, s. p.

Stanisław Jenerowicz

przeżywszy lat 60. Pogrzeb odbędzie się w piątek, 4. b. m., po poł. o godz. 5 z szpitala Miejskiego na cmentarz św. Wojciecha.

W ciężkim smutku pogrążeni
żona, dzieci i rodzina.

dg 868 Poznań, 3. 8. 1933 r.
Zakł. Pogrz. Br. Nowak Poznań, Pl. Nowomiejski 10. tel. 1046

Sprzedam majątek ziemski

obszaru 2000 mórg, bonitacja 4 mk, z pełnymi żniwami i inwentarzami. **Poznańskie**, 3 klm. od stacji, szosa w miejscu. **Wpłaty 150 do 200 tys. zł.** Hipoteki bardzo dogodne. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod **zg 19 525**

St. asyst. Kliniki Stomat. Uniw. P.

Feliks Rutkowski

lekarz dentysta
Powrócił

Al. Marcinkowskiego 20, tel. 53-63

PROSEK Z. KOGUTKIEM
(MIGRENO-NERVOSIN)
USUWA NAJOPORCZYWSZY **BÓL GŁOWY**
MIGRENE, NEURALGIE, **BÓLE ZĘBÓW**,
GRYPE, PRZEZIĘCIENIA, **BÓLE ARTRETYCZNE**,
STAWOWE, KOSTNE i t.p.
PROSZEK TE WYRABIAMY I W POKŁADKI **TABLETEK**.
ŻĄDADZIE ORYGINALNYCH PROSZEKÓW **Z. KOGUTKIEM**

Centralna Drogerja - J. Czepczyński

Poznań, Stary Rynek 8, tel. 33-24 33-15 32-38 31-15 33-53
Oddział Drogerja „UNIVERSUM” ul. Fr. Ratajczaka 38, telefon 27-49.
Pg 3416-29.54 poleca
Balony do win owocowych po 5, 10, 15, 20, 25, 40, 60 litr. wraz korkiem, rurki fermentacyjne, węże gumowe, drożdże winne, broszurki z sposobem użycia, lak do butelek, papier pergaminowy, Tomofan oraz wszelkie środki konserwujące.

Zawiadomienie
o nowoottwartej filii przy ul. Wjazdowej nr. 8 w domu Ewangelickim

„Cukierni i Piekarni”

Proszę o łaskawe poparcie mego przedsiębiorstwa. Staraniem moim będzie Szanownych Odborców towarem jak obługa, pod każdym względem zadowolić.

dg 562 Z poważaniem **H. POHL.**
2 x dziennie świeże doborowe pieczywo.
CENTRALA: ul. Czestawa 14 — I. Filja: Wierzbicice 2.

Tartak parowy w pełnym ruchu

o dwóch gatrach, mechaniczna stolarnia, kamienica 2 piętrowa z wolnem, komfortowem 9-pokojowem mieszkaniem, dwa domy mieszkalne dla urzędników i służby, ogród, stajnie, garaże, 7 morgowy plac na składnicę drzewa, w centrum powiatowego miasta przy dworcu, w okolicy lasistej, blisko Poznania okazjnie na bardzo korzystnych warunkach **zaraz do sprzedania**. Znakomita okazja i egzystencja dla przedsiębiorstwa budowlanego. Zgłoszenia przyjmuje Biuro Ogłoszeń „Par”, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 31.37. Pg 3 764-31.37

Specjalnie dla znawców

anody o wymiarach dwa razy większych. Te wspaniałe anody o niespożytej trwałości warto obejrzeć nawet o ile się nie kupi. Cena 18.90 zł. **Mat, Poznań, Składowa 57.**
dg 555

Krawiectwo Poznańskie
Spółdzielnia z o. o. w Poznaniu
zwoluje
Nadzwyczajne Walne Zebranie
na dzień 8 sierpnia 1933 r. na
godz. 20 w salce krawieckiej
(Dom Rzemieślniczy)
Porządek obrad: 1. Zagajenie.
2. Odczytanie protokołu z ostat-
niego walnego zebrania 3. Przed-
łożenie bilansu per 30-go czerwca
1933. 4. Sprawa pokrycia niedo-
boru bilansowego. 5. Sprawa dal-
szego istnienia Spółdzielni. 6.
Zamknięcie. zg 19 524
Za i adę Nadzorcza
(—) Wł. Glanc, wiceprezes.

Zamienimy 300 sztuk owiec
Kenty Angielskie na **wysoko-
cielne jałówki** lub młode
krowy. Oferty oraz bliższe omó-
wienie **Admin stracja Dóbr
Suchowola, poczta Wobyń,
wojew. Lubelskie** zg 19488

Nowe tłuście śledzie

1/4 i 1/2 beczkach polecam
Pg 6 762-31.35
Hurt Kolonjalny — ST. BAREŁKOWSKI
Poznań, ul. Woźna 18 — tel. 39-00 i 56-56

PIEGI

oraz wszelkie nieczysto-
ści skórne usuwa rady-
kalnie od lat wypróbo-
wany i niezawodny.

Krem Bella

wysyła każdej ilości.
Cena za stoik 2,— zł
Mydło Bella 1,— zł
do nabycia w aptekach
i drogerjach lub wprost
we wytwórni.

Apteka p. Koroną
Poznań, Górna Wilda 61.
dg 538

WAPNIARNIA MIASTECZKO SP. AKC.

dostarcza z własnych pokładów wapiennych
WAPNO NAWOZOWE
mielony węglan wapnia Ca Co₃
Tonna zł 20,00. franko Fabryka w Miasteczku n/Notecią.
Zamówienia przyjmuje: **Zarząd w Poznaniu, ulica
Berwińskiego 1. Telef. 77-16 i wszystkie spół-
dzielnie roln. - handlowe.**
Scisłą analizę na żądanie przedłożymy.

Licytacja likwidacyjna

Z powodu likwidacji mieszkania sprzedam w sobotę,
5 sierpnia od godz. 10 począwszy przy ul. Pocztowej 31, I.
dobrowolnie najwężej dającym za gotówkę:

**pokój jadalny, 3 szafy, 2 biurka, kanapy i fotele, szaf-
niere, 2 umywalki, łóżka, pierzyny, lustra, obrazy,
lampy, elektrolux i dużo innych przedmiotów urządze-
nia domowego.**
Pg 3 761-31.34

Brunon Trzeciak,

zaprzys. i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na Wo-
jewództwo Poznańskie, ul. W. Garbary 34. Telefon 2126.

WYWOŁANIE. Józef Matysiak w Poznaniu, Żydowska
26, zastąpiony przez adw. Jeszke i Osmólskiego w Pozna-
niu, postawił wniosek o wywołanie listu hipotecznego
utworzonego na hipotekę w kwocie 3000 mk., zapisaną w
księdze gruntowej Lasek, powiat Poznań, tom IV, karta 78,
dział III, liczbą 10 na rzecz Banku Przemysłowców w Po-
znanu. Posiadacza tego dokumentu wzywa się, by naj-
później na terminie w dniu 29 listopada 1933 r. o godz. 12
w podpisanym Sądzie, pokój 74, odbyć się mającym swoje
prawa zgłosił i dokument ten przedłożył, w przeciwnym
bowiern razie nastąpi unieważnienie dokumentu Po-
znań, dnia 28 lipca 1933 r. Sąd Grodzki. ng 4 605

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21 205, d 1811
i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

1 SPRZEDAŻE

Tani tydzień antyków
Pocztowa 22. zdg 49 102

Samochód
Ford, limuzyna, nadający się dla
podróżującego korzystnie sprze-
dam. Patrona Jackowskiego 35,
Stempniewska. zdg 49 035

Mebel
najtaniej u Bakosia
ul. Wenecjańska 1
Most Chwaliszewski przy Krzy-
żu. zdg 47 676

Kancelarje
adwokacka w mieście powiatow-
wym blisko Poznania odstąpię.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 48 986

Rowery
pierwszorzędnych marek od zł
180 odpowiedzianym finansowo
również ratami — Rymkiewicz.
Wielkie Garbary 3. zdg 3662

Morele
wyborowe 15 złotych, morele
działki 11 złotych pięciokilowe
opakowanie franco pobranem
wysła Sachowicz, Zaleszczyki
zdg 48 376

Mebel
najtaniej A. Baranowski
Poznań Podgórna 13.
Pg 3122-28.59

Instalatorzy
sprzedam tanio mało używane:
piecyk gazowy „Junkers” i wane-
ne emaljonowane „Alba”. Zgło-
szenia Chmielewski Kręta 11.
zdg 47 714

2 limuzyny
Chrysler Oldemobile bardzo do-
brym stanie sprzedam. Jabłoński
Poznań, Dąbrowskiego 18.
zdg 49 282

Tylko 750
gabinet meski skórzany garni-
torem klubowym przedmioty do-
brze utrzymane. Nowy Dom Ko-
misowy, Woźna 18. zdg 2606

Mebel
szukasz dostaniesz tanio. Fabry-
ka Mebli, Rynek Śródecki. Do-
godne warunki. zdg 48 753

Sportke
dziecięca sprzedam. Zupańskiego
4 m. 11. zdg 48 927

Parcele
idealnie położone za Bramą War-
szawską bezpośrednio przy oie-
dlach „Dom Własny”. „Praca”
wodociąg kanalizacja i światło
na miejscu sprzedam bardzo ta-
nio. Małecko, Droga Debińska
11. telefon 11-90
Pg 3 135/6-29.9/10

Bacność
Miesiącz tanich mebli
poleca w pierwszorzędem wyko-
naniu z najlepszych materiałów
no bardzo przystępnych cenach.
Andrzejewski Poznań, ul. Wroc-
ławska 4. zdg 752

Maszyna
do szycia tanio. Jeżycka 22 —
m. 6. I. ptr. zdg 49 260

Elektrolux
i sztucer marki „Eit” tanio sprze-
dam. Oferty Kurjer Poznański
zdg 49 271

Podwozie
na wóz mleczarski tanio sprze-
dam. Jabłoński, Poznań, Da-
browskiego 18. zdg 49 283

Ogródek
przy ul. Bukowskiej altana, peł-
nem zbiorze tanio zaraz Szama-
rzewskiego 34 m. 22. zdg 49 286

Sprzedam
parcele budowlana 2230 m² wzgl.
dwie po 1100 m² przy ul. Da-
browskiego. Informacje: Wo-
łyńska 15 blisko stacji radio-
wej. zdg 49 287

Aparat
leczniczy elektrogalwaniczny —
„Wohlmuth” sprzedam. Oferty
Kurjer Poznański zdg 49 310

Wystawę mebli
z ul. Nowej 1 przeniosłem na
Tame, Garbarska 3, Szczaniecki,
fabryka mebli. zdg 49 333

Kilka
szczęśliwych cwiartek czwartej
klasy można nabyć w kolekturze
Kędziory, Poznań, Sieroca 5/6,
narożnik Nowej. zdg 49 095

Dom
dwupiętrowy, dochód roczny
3000 sprzedam korzystnie. Adres
wskazę Kurjer Poznański
zdg 49 334

Uwaga!
dostarczyć mogę większą ilość
klepek i den debowych na salki
do piwa. Adres Kurjer Pozn.
zdg 49 336

Sprzedam
łodówkę, różne szafy do rzeczy,
żelazne łóżka, koszykowe meble,
kanape, również dwa żelazne
piece nieużywane. Wołyńska 11
zdg 49 337

Restauracja
w Poznaniu koncesja, całkowite
urządzenie lokalu w pełnem bie-
gu z powodu wyjazdu sprzedam.
Cena 2 600. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 49 339

Sprzedam
stare czasopisma. Oferty Kurjer
Poznański zdg 49 315

Rower
wyścigowy sprzedam. Mostowa
16, m. 9. zdg 49 352

Nieruchomość
na Winiarach nadaje się na
przedsiębiorstwo sprzedam. Cena
podług umowy. Leonarda 20.
zdg 49 368

Parcele
zamienię na samochód. Oferty
Kurjer Poznański zdg 49 423

Parcele
blisko kościoła Łazarzkiego ko-
rzystnie sprzedam. Oferty Kurjer
Poznański zdg 49 422

Sprzedam
urządzenie skladowe Rynek Ła-
zarski lokal 32. zdg 49 301

Kajak
dwuosobowy tanio na sprzedam.
Adres Kurjer Pozn. zdg 49 400

Skład
owoców, starozaprowadzony, tanio sprzedam. Wskaże Kurjer Pozn. zdg 49 544

Motocykl
Rudge 350. Pietrowski. Jezuitka 4. zdg 49 543

Nowa jadalnia stylowa
sypialnia, różne meble, po wodu stosunków rodzinnych sprzedam Złogzenia Krakowski. Rawicz. Kolejowa 25 zdg 49 546

Skład
kolonialny bez mieszkania dobrze zaprowadzony magiel sprzedam korzystnie Adres Kurjer Poznański zdg 49 502

Skład
kolonialny magiem towar pokój, zaprowadzony sprzedam. Wskaże Kurjer Poznański zdg 49 413

Skład
cukierków dobrze zaprowadzony tanio sprzedam. Wskaże Kurjer Poznański zdg 49 407

Skład
spożywczy owoców warzywa — sprzedam korzystnie Adres Kurjer Poznański, filia Stary Rynek rg 2 573

Szory
nieużywane, niklowe okucia — sprzedam. Skarbowska 9 m. 2. zdg 49 450

Skład
spożywczy bez konkurencji — dobra klientela gotówkowa — mieszkanie sprzedam. Adres Kurjer Pozn. zdg 49 430

Buldoż
szczena tanio na sprzedaż. — Wielkie Garbary 53, mieszka. 9. Obejrzeć między 10—2. zdg 48 999

Dom
w powiatowym mieście na Pomorzu z dwoma składami (kolonialny i restauracja) i 3 mieszkaniami zaraz do sprzedania. Oferty Kurjer Pozn. zdg 867

Pianino
Długa 16, m. 1. zdg 49 489

Meble
używane — gramofony rowery, maszyny różne przedmioty sprzedaje kupuje korzystnie Jeżycki Dom Komisowy Słowackiego 39. zdg 49 871/2

Zakład fryzjerski
przy ruchliwej ulicy sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 49 470/71

Rowery
najtańszej, meskie 145, damskie 155, balonowe 175, chłopięce 100. Traugutta 23 mieszkanie 8. zdg 49 505/6

Motory
elektryczne sprzedaje okazjnie Franpol, Działyńskich 3. zdg 49 454

Gramofon
szkafkowy z płytami sprzedam. — Skarbowska 9, m. 2 zdg 49 451

Nie sztuka kupić gotowe, lecz własnoręcznie zaprawiać owoce
Stoje Aparaty — Przyrzady — najtańszej — tylko Wroniecka 24. Hurt Porcelany. zdg 49 519

Kilimy
wyprzeda podróżujący (raty) Wykorzystajcie okazje tamości. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 535

Kajak
dwuosobowy korzystnie. Nowy Rynek 14/15 m. 8. zdg 49 533

Sprzedam
1 motor, prad stały 220 V. 1 1/2 K. M., z opornikiem i 1 motor, prad stały 440 V. 5/4 K. M., z szynami i opornikiem. Elektron. Toruń, ul. Podworna 1a. zdg 49 483

Słoje do zapraw Szkło stolowe Porcelanę — Alpakę
Hurtownia Szkl. 27 Grudnia 4. zdg 49 560

Meble
na sprzedaż. Seweryna Mielżyńskiego 3, m. 10. zdg 49 554

50 skrzyń
używanych sprzedaje Hurtownia Porcelany, Wroniecka 24. zdg 49 523

Platformy
30—80 ctr. Zwierzyniecka 28. zdg 49 511

Plac
pod dom sprzedam. Słowackiego 34 I. lewo. zdg 49 510

5 KUPNA

Poszukuję domku
wraz z składem kolonialnym i rola kupna lub dzierżawy. — Czarniecki, Chraplewo, poczta Kuślna, Nowy Tomysl. ng 474

Kolonjalke
z mieszkaniami za gotówkę kupie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 492/3

Kupię
okazjnie urządzenie dentystyczne lub obejme istniejące już praktyce. Złogzenia Kurjer Poznański zdg 49 211

Dentystyczne
krzesło kupie. Spieszne oferty Kurjer Poznański zdg 49 272

Maszynę
do pisania biurowo stółki do maszyny kupie. Podanie ceny Kurjer Poznański zdg 49 292

Piec
kafelowy przenośny kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 288

Krzesła
do sali używane kupie. Oferty X. Proboszcz w Kaźmierzu, p. Pozn. zdg 49 293

Prasę
ręczną do dachówki cementowej kupie. Oferty cena Kurjer Pozn. zdg 49 298

Pieska
rasowego małego, młodego — spiesznie kupie. Oferty z ceną Kurjer Poznański zdg 49 326

Brylanty
złoto, srebro platyna kupuję W. Kruk, jubiler ul. 27 Grudnia nr. 6. zdg 49 358

Pianino
używane kupie Oferty cena Kurjer Poznański zdg 49 419

Kupimy kilka samochodów
używanych osobowych i ciężarowych Łaskawa oferty uprasza „Auto-Touring”. Kościelna 30, telefon 77-34. zdg 49 404

Kasę
rejestracyjną National w dobrym stanie kupie. Złogzenia Kurjer Poznański zdg 49 400

Brylanty
kupie tylko czyste. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 399

Perski dywan
3x4 lub większy kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 440

Kolonjalke
kupie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 439

Mundur
oficerski lub materiał, okazjnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 375

Skład
towarów krótkich mieszkaniami, kupie lub obejme wolny od gospodarza Oferty Kurjer Poznański zdg 49 452

Motocykle
mało używane, przyjmuję do komisowej sprzedaży. — Julian Pniowski, Automobile, ul. Gwarana 8. zdg 49 487

Kupię
rower damski używany. Klause, Patrona Jackowskiego 25. zdg 49 453

Sołacz
kupie parcelę, wieczysta dzierżawa Złogzenia Kurjer Poznański zdg 49 475

Głośnik
używany kupie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 557

Wózek
dziecięcy na resorach kupie. — Oferty z ceną Kurjer Poznański zdg 49 526

Wywrotki
używane 3/4 m 3x600 kupują — Trans-Warszaty, Lwów, Bajki 3-5 ng 4 750

6 KAMIENICE

Kamienice
komfortowe dochód 11 000, cena 75 000, wpłaty 40 000, dochód 6 800, — cena 45 000, — wpłaty 25 000, — sprzeda Gruszczyński, Pocztowa 30. zdg 49 052

Kamienica
czynszowa, III piętrowa, słoneczna, z wszelkim komfortem centrum Poznania. Dochód 12 500, cena 110 000, gotówka 80 000 do sprzedania Pośrednictwo wykluczone. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 49 179

Wille
podmiejska Poznań 5-pokojowa 1 500 ogrodu za 10 000 złotych sprzedam. Szkolna 9 — 5. zdg 49 522

Wyjeżdżając
spiesznie sprzedam nowa wille dochodowa niedaleko Opory, ogród, 25 000 amortyzacji. Kochanowskiego 5 — 1. zdg 49 275

Willa
nowa tanio na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 49 278

Kupię
kamienice obdużoną pożyczką amortyzacyjną, wpłata 50 00 — okolica Łazarz lub centrum, — Oferty Kurjer Poznański zdg 49 309

Kamienice
hotel, rynku, powiatowym mieście Wkp. sprzedam, wpłaty 25 000 — 30 000. Złogzenia Kurjer Poznański zdg 49 321

Kamienice
śródmieście 400—500 tys., gotówka 250 000 kupie. Pośrednicy wykluczeni. Szczegółowe oferty warunków, hipoteka, czynsz, podatki i t. d. Kurjer Poznański zdg 49 355

Kamienice
kupie z garażem i większym podwórkiem wpłata 80 000 zł. Agenci wykluczeni Oferty Kurjer Poznański rg 2 605

Polecam
małatkę, kamienice, wille i t. p. Jak i takowych poszukuje dla poważnych reflektantów. Kałceki, Jeżycka 14 — 11. zdg 49 562

Kamienica
handlowa II-piętrowa z obszernym składem na bławaty przy rynku w mieście na Pomorzu na sprzedaż. Skład każdej chwili wolny. Cena 60 000 zł Złogzenia do P. A. T. Grudziądz. ng 4 604

Kamienica
komfortowa, dochód 11 000 sprzedam 65 000, — bez pośrednictwa. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 540

Wille
Puszczykowsko sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 002

Wille
dwumieszkaniowa, ogród kanalizacja, światło elektryczne sprzedam. Złogzenia Kurjer Pozn. zdg 49 524

7 PIENIADZ

40—45
tysięcy złotych pożyczki na I hipotece domu śródmieściu, 30 mieszkań szukam zaraz. Złogzenia Kurjer Pozn. zdg 48 669

30 000 zł w zlocie
potrzebuje pożyczki, gwarancja hipoteka na pierwszym miejscu na Młyne Parowym o wartości 200 000 zł Złogzenia Kurjer Poznański zdg 49 167

Pożyczki
350 zł, poszukuje, dobry procent. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 329

Wspólnika (czki)
do składu węgla 3—5 tysięcy we własnej posiadłości poszukuje — Egzystencja zapewniona — Złogzenia Kurjer Poznański zdg 49 335

6—8 tys.
wypożycze I hipotece, Warunek 3 pokojowe mieszkanie, komfort do II. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 550

5 000
poszukuje pewna gwarancja — osobny, dobry ekwiwalent. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 444

4 000
zł pożyczki i hipoteka, nowy dom poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 433

Na
nowowytbudowana wille w Puszczykowie z dwoma pomieszczeniami o trzech pokojach, ogródkiem, poszukuje się na pierwszą hipotekę z 4 000, procent wedle umowy. Oferty do „Par”. Ajeje Marcinkowskiego, pod 56.118 Pz 3 754-56.118

Poszukuję
100 zł. Dobry procent. — Oferty Kurjer Pozn zdg 49 488

4 000 zł
do dyspozycji, przyime przedstawicielstwo młyn lub inne. Szczegółowe oferty Kurjer Poznański zdg 49 570

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
5 pokojowe Waly Jana III, piętro II zaraz od gospodarza do wynajęcia. Złogzenia Kurjer Poznański zdg 49 022

Sześćpokojowe
blisko parku Wilsona III piętro słoneczne, komfort, — centralne ogrzewanie od gospodarza. Złogzenia Kurjer Poznański zdg 49 287

6, 5, 4, 3 i 2
pokojowe mieszkanie wskaże Domus" plac Wolności 14 a. Informacje bezpłatne zdg 46 661

Mieszkanie
3 pokojowe przynależnościami wraz jadalnią itp. oddam zaraz tanio ul. Kilkińskiego. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 504

5
pokojowe Dąbrowskiego 69, stróż zdg 49 289

Trzypokojowe
komfortowe korzystnie Zgoda 14 obok kościoła Górczynie od gospodarza 18—20. zdg 49 290

Obszerne
2 pokoje kuchnia ewentl. ogrodem przy Poznaniu komunikacja dogodna dla emeryta, ogrodnika, rzemieślnika lub inne korzystnie do wynajęcia. Adres Kurjer Poznański zdg 49 302

Dwa
pokoje kuchnia, łazienka, okolicą dworzec autobusowy, bezdzietny, samotnemu zaraz wynajmie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 472

Pokój
kuchnia, Winiary, Leonarda 20, gospodarz. zdg 49 366

Luksusowe
3 pokoje kuchnia, holl, łazienka, wiadomość Konińska 20. zdg 49 362

5 pokojowe
z przynależnościami od zaraz, korzystnie przy św. Marcynie. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 49 367

3 pokoje
kuchnia, jadalnia do oddania. — Adres Kurjer Pozn. zdg 49 420

5 pokojowe
w śródmieściu zaraz od gospodarza do wynajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 394

Trzypokojowe
komfortowe śródmieściu, dzierżawa zgóry. Złogzenia Soltyśiak Prusa 18 zdg 49 447

Czteropokojowe
trzypokojowe, dwupokojowe — wskaże Świętokrzyski 3 — 12. zdg 49 436

Dwa komfortowe
mieszkania 5 i 6 pokojowe, holl, centralne ogrzewanie, od 1 października. Chelmońskiego 1. Wiadomość — portier 11 — 4. Pz 3 756-56.113

Dwupokojowe
frontowe, słoneczne, parkiet. — Czynsz miesięczny, Wilda, Nagórski, Łanowa 15, (około Cegielskiego) zdg 49 134

Dwupokojowe
s meblami sprzedam. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 49 398

Trzypokojowe
56, dwupokojowe 45, jednopokojowe 25. Zielona 3 — 21. zdg 49 477

Pokój
i kuchnie z wygodami wynajmie. Szwarczka 2 (Osiedle). zdg 49 508

Wskaże
trzypokojowe, koszty renowacji. Agenci wykluczeni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 555

3
pokoje, kuchnia front, Pocztowa 20, wprost gospodarza, zgóry rok 1 320 zł, zaraz wydzierżawie. Portier. zdg 49 555

Trzypokojowe
kuchnia Łazarz czynsz 55 dwupokojowe łazienka, centrum wynajmie „Pawilon” Marszałka Focha 15. zdg 49 515

3 pokoje
pokojowe mieszkanie zaraz. Gospodarz. Górna Wilda 103/5 zdg 49 314

2
z kuchnią od gospodarza zaraz do wynajęcia. Ks Skorupki 14. rg 2 607

9 SZUKA MIESZK.

Kierownik
na stałej posadzie poszukuje mieszkania dwupokojowego ewtl. zapłaci pół roku zgóry. Złogzenia cena Kurjer Poznański zdg 48 587

Mieszkań
różnej wielkości każdej dzielnicy dla poważnych reflektantów poszukuje „Domus” plac Wolności 14 a telefon 58-17. zdg 46 662

Mieszkanie
dwa najwyższe trzypokojowe z łazienką może być na wyższych piętrach potrzebne. Oferty pisemne: Gasiorowskich 8 m. 3. zdg 48 950

3 pokojowe
mieszkania poszukuje pewny płatnik Złogzenia od Kurjera Poznańskiego pod zdg 47 645

Wojskowy
zawodowy szuka 2 pokojowego. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 277

3 pokojowe
mieszkania, łazienka poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 290

Urządnik
skarbowy poszukuje pokoju kuchnia czynsz miesięczny. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 306

4—5
pokojowego mieszkania I lub II piętro od 1. 9. ul. Marsz. Focha na praktyce lekarska. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 308

3—4
pokojowe łazienka najchętniej centrum poszukuje od 10. b. r. Zgł. z ceną Poste restante 1. K. N. 1908. zdg 49 287

2
lub 3 pokojowego mieszkania poszukuje małżeństwo bezdzietne zaraz lub 1. 9. czynsz rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 313

Urządnik
etatowy poszukuje 2—3 pokoi z przynależnościami zaraz. Złogzenia Kurjer Pozn. zdg 49 346

Żonaty
obeznany, światło elektryczne — instal. centralne ogrzewanie — szuka portierstwa zaraz lub później. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 348

1
lub 2 pokoi prężnych słonecznych łazienka i elektryczność poszukuje samotny pan. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 408

Poszukuję
mieszkania 8 pokojowego od października w centrum, nie wyżej II ptr z wszelkimi wygodami. Złogzenia od Kurjera Poznańskiego pod zdg 49 380

Starszy wachmistrz
przeniesiony poszukuje zaraz mieszkania 2 lub 3 pokojowego. Czynsz zapłaci ewentl. zgóry — Oferty Kurjer Poznański zdg 49 400

Czteropokojowe
lub pięciopokojowe okolica Hotelu Polonia Oferty Kurjer Poznański zdg 49 457

Samotny
urzędnik pokój ew. z kuchnią od gospodarza śródmieście. Oferty Kurjer Pozn zdg 49 455

2—3
pokoje. Jeżyce. poszukuje od gospodarza, rok zgóry Adres Kurjer Pozn. zdg 49 558

Obuwnik
poszukuje odpowiedniego mieszkania dobry płatnik. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 498

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Trzypokojowe
frontowe, komfortowe zamienie na 1—2 kuchnia. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 556

11 PKOJE UMEBL.

Podgórna
12 b mieszkanie 9 bardzo dobrem utrzymaniem panu na stanowisku zdg 44 525

Pokój balkonowy
ładnie umeblowany zaraz do wynajęcia. Wierzbicice 3 m. 7. zdg 46 520

Męski
Jackowskiego 30, m. 9, parter. zdg 48 165

15—
wspólny panu — Ogrodowa 15, mieszkanie 16. zdg 33461

Balkonowy
biały, słoneczny elektryka, zaraz. Piekary 8 a, m. 41. zdg 49 184

Dwuosobowy
utrzymaniem bez, tanio. Mostowa 5 a m. 9. zdg 49 270

Stroma
27, m. 5. zdg 49 312

Spokojna
19 — 9. zdg 49 196

Zaraz
frontowy, Bukowska 33, mieszkanie 2 zdg 49 356

Pokój
klatki, Rybaka, 26, mieszkanie 10. zdg 49 386

Balkonowy
Szkolna 13 — 5. zdg 49 405

Pokój
używaniem kuchni. Kreta 5, mieszkanie 12. zdg 49 395

Umeblowany
zaraz. Zielona 7, m. 10. zdg 49 448

Męski
pokój Krasieńskiego 8 c. zdg 49 446

Pokój
Woźna 13, mieszkanie 6. zdg 49 445

Aleje
Marcinkowskiego 20, podwórze, tylny dom 36. zdg 49 885

Umeblowany
Kopernika 1, parter. zdg 49 396

Pokój
w wille wolny od zaraz. Cicha 19, narożnik Waiów Leszczyńskiego. zdg 49 490

Niekrepujący
dwuosobowy, elektr. Zielona 7, 12. zdg 49 468

Elegancki
Ratajczaka 11a, 7 wejście, m. 102 zdg 49 459

Niekrepujący
zaraz. Wrocławska 10/11, m. 8. zdg 49 458

Pokój
frontowy. Waiy Jadwigi 1—9. zdg 49 536

Pianinem
Wierzbicice 46, mieszkanie 20. zdg 49 534

Słoneczny
elektryczność Wielkie Garbary 43, m. 9. zdg 49 532

Frontowy
z utrzymaniem zaraz, łazienka, telefon. Skarbowska 7, mieszkanie 8. zdg 49 567

Pokój
umeblowany, wygodami, niekrepujący jedno lub dwuosobowy, natychmiast wydzierżawie Pocztowa 16, m. 11 zdg 49 566

Niekrepujący
Grobła 19 m. 8. zdg 49 521

Dwuosobowy
Jeżycka 43, mieszka. 7. zdg 49 501

Pokój
bezdzielne małżeństwo. Żydowska 33. zdg 49 495

Gołębka
4 mieszkanie 4. rg 2 606

12 SZUKA POKOJU

Czystego
pokoiu przy inteligentnej rodzinie szuka paniąka, cena do 25 zł śródmieście. Złogzenia Poczta Psyche, Poznań, Plac

22 ROZMAITE

Akuszerka
Kleinwächterowa, Poznań, centrum ul. Romana Szymańskiego 2 pierwsze piętro lewo, drugi dom od placu Świątokrzyskiego.
Krawcowa
wykonuje specjalnie garderobe chłopięcą ubranka sportowe...
Szyje
elegancko tanio. Stary Rynek 91. II. lewo.
Wydzierzawie
wbiłkacie zdatna na warsztat, jednocześnie sprzedam motor elektryczny...

Opanki

zeluje systemem Azo nieodznaczajaco. Musial sw. Marcin 78. zdg 37 239

Wszelkie materjaly bielizniane

wyprawowe - jak plótka nanoski jedwabie swarantowane wysypy po cenach rekordowo niskich poleca Fabryka Bielizny - Dom Piłocien J. Schöbert Wrocławska 3. Pg 3109-13.83

Ciała

swedzenie oraz wszelkiego rodzaju wyrzyty skórnemu usuw kremu Lait-Age (z kognikiem). Idealny nieszkodliwy kosmetyk usuwający wady naskórka. ng 4513

Dziecko

przyjme na wychowanie troskliwą opieką zapewnioną. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 295

23 OZENKI

Panna

przystojna, pogodnego usposob., posiadająca 4-pokojowe, dobrze umeblowane mieszkanie poznańska kulturalnego na stanowisku do lat 50. Cel matrymonijalny. Zgłoszenia pod Kurjera Pozn. zdg 49 026

Przemysłowiec

kawaler, lat 28 średnio wzrosta, posiadający poważne przedsiębiorstwo, pozna, zospodarna panne z dobrej, nieodstępnej rodziny wielkopolskiej. Cel matrymonijalny. Łaskawe oferty możliwe z fotografiami uprasza się skierować do Kurjera Pozn. nr 4 723

Panna

lat 30, właścicielka cukierni-kawarenki, na prowincji pozna, do dobrej fachowca-cukiernika. Cel matrymonijalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 262

Panna

lat 26, niebiedna zapozna pana inteligentnego wojskowego lub nauczyciela. Cel matrymonijalny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 429

Kawaler

rzemieśnik, lat 32 na stałej posadzie własnym mieszkaniem umeblowanym, cośkolwiek gotówi, z braku znajomości szuka towarzyski życia. Krawcowa ma ją pierwszeństwo. Zgłoszenia z fotografiami, która się zwraca do Kurjera Poznańskiego zdg 49 436

Przystojna

wykształcona pozna panna z wyższym wykształceniem. Cel matrymonijalny. Nieanonimowe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 435

Kawaler

Pomocznikiem stały urzędnik państwowy VIII stopnia, zrównoważony, poszukuje kulturalnej panny lub bezdzietnej wdówki do lat 25 celem ożenku. Panie pochodzące z dobrych zamożnych rodzin z miłym usposobieniem i zechcą łaskawie zgłoszenia z dołączeniem fotografii, która się zwraca kierować do Kurjera Poznańskiego pod zdg 49 434. Pośrednictwo krewnych mile widziane.

24 NAUKA

Kursy kroju

Świątokrzyski 3, Kazubowska. zdg 49 441/42

Student

rutynowany korepetytor udzieli lekcji polskiego, francuskiego, niemieckiego, łaciny, matematyki, kompletami lub oddzielnie - godzina 80 groszy. Oferty Kurjer Pozn zdg 49 137

Młodszych

chłopców lub panienki przyjme na stancję. Opieka najtroskliwsza Szumanówna, Mostowa 39. zdg 48 653

Dla

kształcących panienek pokoje z utrzymaniem, opieka, fortepian. Opiełńska, Aleje Marcinkowskiego 11. zdg 49 462

25 MUZYKA

śpiewu

solowego - gry fortepianowej gruntownie. Stroma 26 m 11. zdg 49 268

Lekcji

gry na fortepianie udziela dypl. nauczycielka. Aleje Marcinkowskiego 1, III. p. Dom Królów Jadwigi. zdg 49 376

50 gr

lekcje gry fortepianowej. Prusa 2. m. 8. zdg 49 374

Kwartet albo kwintet
pierwszorzędny zespół koncertowo-dancegowy, z najnowszymi instrumentami od 1 września br. potrzebny. Oferty wraz fotografiami i warunkami skierować do Kurjera Pozn pod zdg 49 482. - Fotografie beda zwrócone.

26 ROZRYWKA

Sympatyczny
pobył poleca Paryżanka P61-wiejska 30 koncert. zdg 49 509

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Lekarz

chorób kobiecych - stomatologii przyjmie zastępstwo na sierpień. Oferty Kurjer Pozn. portj. 490

Gorzelnik - urzędnik

żonaty, lat 33 z dłuższą praktyką obeznany gorzelnia suszarnia gospodarstwem i sołectwem poszukuje od 1. X posady Posiada dobre referencje. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 49 209

Serdeczna prośba biednej rodziny

Biegły zecer-drukarz żywicieli rodziny, cierpiący niedostatek - przyjmie posadę także na majątku, w biurze lub t. p. Szlachetnie, współczujące osoby zechcą listy kierować pod adres J. Pflögel, Koźmin (Wlkp.) Glinki 2. zdg 49 169

Kaucje

tysiąc złoże na posadę młodszego urzędnika gospodarczego, lub elew-pisarza zaraz lub później za małym wynagrodzeniem. Kawaler, lat 30, rutynowany, energiczny. Ukończona szkoła rolnicza, 6 lat praktyki w majątkach. Zgłoszenia Kurjer Pozn. dg 864

Inteligentna

zna gosp. domowe, dobra kuchnia, chęć drobiu poszukuje posady zarządczyni u samotnego od zaraz lub później miejscowość obojętna. Zgłoszenia uprasza Kurjer Poznański zdg 48 606

Poszukuje

posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 263

Poszukuje

posługi całodziennie lub godzinowo. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 276

Nauczycielka

rekomendacje, pozwolenie uczy najnowszą metodą. Poznań, Małeckiego 12, m. 13. zdg 49 273

Krawcowa

szyje dobrze suknie i konfekcje dziecięca szuka posady poza dom Łaskawa oferty Kurjer Pozn. zdg 49 281

Porządna

uczciwa panna poszukuje posady do lepszych państwa z długoletnimi świadectwami od zaraz lub 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 284

Służąca

poszukuje posady z gotowaniem od 15. 8 Oferty Kurjer Poznański zdg 49 285

Dziewczyna

z dobrej rodziny szuka posady lub posługi Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 296

Uczciwa

dziewczyna z dobrym gotowaniem poszukuje posady od zaraz lub później tylko w Poznaniu. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 319

Szukam

posady jako krawcowa i do dziecicy lub do szwalni Oferty Kurjer Poznański zdg 49 327

Służąca

młodsza, uczciwa szuka posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 328

Służąca

(wiejska) z gotowaniem dobrymi świadectwami poszukuje posady od zaraz lub 15. 8. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 331

Piekarnia

cukiernictwa pragnie się wyuczyć młodzieniec 21 lat - 7 klas gimnazjum. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 342

Poszukuje

posady podróżującego lub dobrego artykułu do podróży Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 360

Kucharka

sprzątaniem poszukuje posady najchętniej do Małopolan. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 363

Inteligentna

z dobrej rodziny poszukuje posady do samotnej osoby lub bezdzietnego małżeństwa, najchętniej w Katowicach Oferty Kurjer Poznański zdg 49 369

Posługi

poszukuje najchętniej do restauracji. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 415

Poszukuje

posady gotowaniem do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 414

Dziewczyna

z gotowaniem z długimi świadectwami dobrem poleceniem poszukuje posady zaraz lub od 15. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 411

Krawcowa

wykonuje garderobe damska - dziecięca mundurki szkolne. Wtkonowska Ratajczaka 9 front zdg 49 388

Fryzjer

damsko-męski, dobry ondulatur na ondulacji wodnej i żelazkowej (miejscowość obojętna) szuka posady. Łaskawe oferty z podaniem warunków i pensji do Kurjera Pozn. pod zdg 49 443

4 000

kaucji wzgl. pożyczki dam. - Warunek posada handel przemysł. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 434

Syn

porządnych rodziców poszukuje posady jako elew gospodarczy lub biurowy Oferty Kurjer Poznański zdg 49 431

Mistrz

rzeźniczy szuka posady zaraz za czeładnika wzgl. kierownika za skromnym wynagrodzeniem. - Oferty Kurjer Poznański zdg 49 264/5

Pielegniarka

poszukuje posady nocna lub dzienna służba, zastryki, także na prowincji. Sw. Marcin 65 - podwórza, prawo. J. B. Brojer. zdg 43 378

Posługi

poszukuje. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 49 337

Kierownik

kłmierni były kierownik kłmierni Przysieka-Stara poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 474

Starszy

pan poszukuje posady Inkasenta portjera adm. domu lub filija za kaucją. Wskazę Kurjer Pozn. zdg 49 467

Krawcowa

domowa. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 466

Dziewczyna

z dobrym gotowaniem poszukuje posługi lub posady Oferty Kurjer Poznański zdg 49 464

Ogrodnik

kawaler, lat 27, obeznany dobrze w swym zawodzie, pracowity i z dobrymi świadectwami zna dobrze obsługę pałacową poszukuje posady zaraz Oferty Kurjer Poznański zdg 49 541

Pracznka

uczciwa szuka prania. Sw. Marcin 56, mieszkanie 8. zdg 49 538

Ogrodnik

kawaler lat 28, obeznany w zakładach handlowych i ogrodach pałacowych, pierwszorzędna siła fachowa, poszukuje posady Łaskawe zgłoszenia Wł. Lewandowski. Małe Radowińska, poczta Zielen. powiat Wabrzeźno. zdg 49 481

Kucharz

z dobrymi świadectwami szuka posady w miejscu lub na wyjazd. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 559

Panienska

inteligentna zamierzaniem do handlu, prac domowych lubiąca dzieci szuka posady Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 530

Dziewczyna

uczciwa, zaufana z dobrym gotowaniem, prasowaniem sztywnej bielizny, dobrymi świadectwami szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 527

Sierota

poszukuje posługi zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 520

Kuśnierz - krawcowa

poszukuje posady, wykonuje futra w domu poza domem Oferty Kurjer Poznański zdg 49 503

Panienska

z ukończoną szkołą wydziałową poszukuje posady do dziecicy i lekcyj pracy domowej. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 401

Panna

lat 35, zupełnie samodzielna, z dobrym gotowaniem, uczciwa, pracowita, poszukuje posady do starszego wdowca lub do samotnej osoby. - Zgłoszenia proszę skierować: Elżbieta Wróblewska, Mirków, pow. Kepno. zdg 49 550

Wielkopolanin

starszy kawaler, agronom, zajmuję się sprawami gosp. finansowymi samotnego pana lub pani. Dobry towarzysz, sumienny wykonańca. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 548

Krawcowa

pierwszorzędna szuka pracy do domach lub na wyjazd. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 142

Panna

lat 32, z dobrymi świadectwami pragnie przyjąć posadę do dziecicy również do pomocy w domu. - Oferty proszę złożyć do Kurjera Poznańskiego zdg 48 189

Panienska

lat 19, 5 klas gimnazjalnych, 2 lata praktyki biurowej szuka posady do składu zalatwiają pracę biurową wraz z ekspedycją. Oferty Kurjer Pozn. zdg 48 659

Syn

pożądnych rodziców z ukończoną Miejską Szkołą Handlową poszukuje posady ucznia biurowego - najchętniej w złoźostwie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 48 703

Dziewczyna

starsza, uczciwa spokojna z dobrym rodziny szuka pracy z gotowaniem do skromnego domu. - Oferty Kurjer Pozn zdg 48 705

Dziewczyna

do wszystkiego poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 071

Dziewczyna

uczciwa, skromna, wierna, skromne gotowanie z poleceniem szuka posługi zaraz lub od 15. 8. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 128

Ogrodnik dyplomowany

dobry fachowiec, wierny i oddany pracownik szuka posady chociaż zagranicą. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 121

Poszukuje

posady do wszystkiego z gotowaniem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 49 117

Inteligentna panna

szuka posady sekretarki wycieczniczek ochraniarki i t. d. - Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 49 213

Dam

300 zł za wskazanie posady woznego inkasenta w instytucjach samorządowych Oferty Kurjer Poznański zdg 49 255

Służąca

gotowaniem szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 49 258

Początkująca

biurowa poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdg 49 251

28 WOLNE MIEJSCA

Ekspedjentka

młodsza z branży pończoszniczej potrzebna od 1. 9 Karolewski & Płuciński, Poznań, Woźna 12. zdg 49 158

Potrzebna

ekspedjentka do wypomóżki zaraz. Marsz. Focha 189, m. 2. dg 861

Pomocnik fryzjerski

dobry ondulatur zaraz potrzebny. Myśliński, Jarocin. ng 4734

Książkowa

samodzielna bilansistka. Piśmiennicze oferty, świadectwa, podanie pensji Kurjer Poznański zdg 48 590

Służąca

do wszystkiego, z dobrym gotowaniem, polecenia i świadectwa konieczne, potrzebna. Konopnickiej 15 m. 3. zdg 49 569

Werkmistrz

potrzebny do warsztatu naprawy maszyn rolniczych i przemysłowych Skrzyńska pocztowa 18 - Bródnicza n/Drweca. zdg 49 552

Pomocnik

fryzjerski damski, męski, potrzebny. Poczta 30. zdg 49 529

Dziewczyna

z gotowaniem zaraz. Ul. Grunwaldzka 5 Restauracja. zdg 49 525

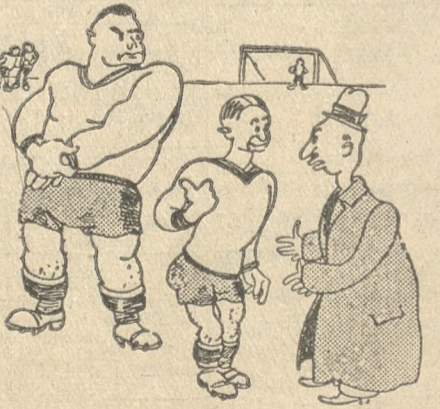
Kierowniaka administracji

ogólnej zaangażuje poważne t-wo Kandydatem winny wykazać się: świadectwem dojrzałości, poświadczaniem o praktyce w dziedzinie administracyjno-handlowej oraz z ewentualnych studiach wyższych z zakresu prawa, ekonomii lub W. S. H. Zgłoszenia do dnia 10 bm. w Kurjerze Poznańskim pod zdg 49 518

Gospoia

młodsza potrzebna Zgłoszenia piątek 3-6 Poczta 28 II. zdg 49 497

Humor zagraniczny

Przed meczem.

— Jest nadzieja zwycięstwa? — Nie jestem zbyt pewny. Widzi pan tego gracza, obok? To jest „słaba strona” naszej drużyny. („Humorist” — Londyn). S. F.

Przedpłata

na miesiąc sierpień 1933 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3,20, w agencjach w mieście zł 3,50, z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 3,70 z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4,14, kwartalnie zł 12,40, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7,50, w innych krajach zł 9,50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeskłód w zakładzie strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma a abonent nie ma prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia

na stronie 6-lamowej 25 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr. na stronie czwartej 100 gr. na stronie drugiej 120 gr. przed wiadomościami potoczными 200 gr. od 1-lamowego mi- do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stroja; do wydania głównego (wieczornego) „drobne” do godz. 11 wiekšie dużej według możności. Drobne ogłoszenia (najwyżej 100 słów, w tem 5 nagłówek): słowo nagłówek (tłuste) 25 gr. każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiały poświęcony danej uroczystości. Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedziele, święta i nocą tylko 1476, 3524 i 4072, filja Stary Rynek 25-55. — P. K. O. Poznań, nr. 200 149